APLAUS

Eesti Kontserdi muusikaajakiri
nr 22 suvi 2018

Peeter Jalakas teeb Tõnki

Klassikatäht Tanel-Eiko Novikov

Estonian Dream Big Band 20 ja Bob Mintzer

Muusiku füüsiline vorm

APLAUS_2018-suvi_Sisu_tryki.indd 1 11.05.2018 18:22:11

Hennessy

MEISTERLIK MAITSETE HARMOONIA

Tähelepanu! Tegemist on alkoholiga. Alkohol võib kahjustada teie tervist.

APLAUS_2018-suvi_Sisu_tryktl.indd 2 11.05.2018 13:23:14

SUVETÄIS MELOODILISI DESSERTE

Suvi on muusikagurmaanide jaoks justkui peadpööritav furšettlaud – ühelt poolt on laual rikkalik valik mitmekesiseid palasid, teisalt osutub painavalt keeruliseks otsustamine, mida võtta ja mida jätta. Kontserte on nii palju, et endale meelepärast on sageli raske üles leida. Igale poole lihtsalt ei jõua ja sageli jääb hingele kripeldama, et nii mõnelegi kontserdile oleks võinud siiski veel minna, kuid selle mõtte küpsemise ajaks on plaane teha juba hilja. Seda tagantjärele tarkust aitab ennetada eeltutvus suviste kontserdikavadega, kust saab endale meelepärased elamused juba aegsasti välja noppida. Eesti Kontsert paneb sel suvel lauale rikkaliku valiku muusikalisi maiuspalu, mille hulgas leidub isuäratavat igale maitsele.

Romantiline Haapsalu Tšaikovski festival kostitab kuulajaid väärikate külalistega Venemaalt. Teiste seas astub publiku ette Peeter Laul – ülikõrgelt tunnustatud Eesti juurtega pianist, kelle esinemistest siinsed kuulajad just kuigi tihti osa ei saa. Pärnu ooperipäevad pakuvad publikule neid teoseid, mida pole üldse (või kui, siis väga harva) Eestis esitatud. Suurejoonelised Saaremaa ooperipäevad toovad koju kätte glamuuri ja eksootilise ning elamusi täis Shanghai ooperi, mille nautimine on sõna otseses mõttes privileeg – oma kodupublikule esinedes on Shanghai ooperimaja mitmetuhande kohaline saal pea alati välja müüdud. Ida-Virumaal pakub mitmekülgset elamust juba 20. korda toimuv seitsme linna festival ja orelifestival palub suursugust muusikat nii Tallinnas kui ka väiksemates paikades. Jah, valik on rikkalik ja just praegu ongi parim aeg seada kokku oma muusikamenüü, sest muusika kuulub õnnestunud suve juurde. Teadlasedki kinnitavad, et just muusika on üsna universaalne hea tuju medikament, mis annab tunnetele tooni ja võib isegi haigustest terveks ravida.

Nii kutsubki värske Aplaus nautima head muusikat, mida suvi külvab lahkelt üle kogu Eesti. Soovitan muusikasõpradel seada valmis suveplaan, kus head kontserdielamused kõlavad kokku ilusa Eestimaa avastamisega. Ütlevad ju laulusõnad, et Eestiski on meil Florida, rannas päikest, metsas varju, igalt poolt saab kõhuvarju... Ja mis võiks olla veel parem kui hea muusika!

Silver Kuusik
EK kommunikatsioonijuht

APLAUS_2018-suvi_Sisu_trykki.indd 3 11.05.2018 18:44:39

APLAUS_2018-suvi_Sisu_tykkl.indd 4 11.05.2018 13:25:00

ESTONIA KONTSERDISAAL
Estonia pst 4, 10148 Tallinn
telefon 614 7771
e-post info@concert.ee

VANEMUISE KONTSERDIMAJA
Vanemuise 6, 51003 Tartu
telefon 737 7533
e-post vkm@concert.ee

PÄRNU KONTSERDIMAJA
Aida 4, 80011 Pärnu
telefon 445 5810
e-post parnu@concert.ee

JÕHVI KONTSERDIMAJA
Pargi 40, 41537 Jõhvi
telefon 334 2003
e-post johvi@concert.ee

PETERBURI JAANI KIRIK
Dekabristide 54a, Peterburi
telefon +781 2710 8446
e-post jaanikirik@concert.ee

Eesti Kontserdi ajakiri
www.concert.ee/ajakiri-aplaus

Väljaandja
Eesti Kontsert
aplaus@concert.ee

Toimetaja
Silver Kuusik

Trükikoda
Ecoprint

©Ecoprint
4041 0799
Trükkoode

Esikaanel Peeter Jalakas
Foto © Anu Hammer

SISUKORD

6 Shanghai ooperiteater kutsub suvisele Saaremaale
9 Teaduslikke fakte muusika mõjudest
10 Mängujuht Peeter Jalakas
19 Tehes suuga suuri linnu
28 Klassikatäht Tanel-Eiko Novikovi elu enne ja pärast võitu
34 Siim Aimla Estonian Dream Big Bandist, džässist ja Bob Mintzerist
43 Muusik ja tema füüsis
48 Tšaikovski festival võiks olla Haapsalu kaubamärk
50 Suvine kava

APLAUS_2018-suvi_Sisu_trykki.indd 5 11.05.2018 13:25:10

EKSOOTILINE SHANGHAI OOPERITEATER

täidab suvise Saaremaa maailmatasemel ooperiga

Tekst: **SILVER KUUSIK**
Fotod: **SHANGHAI OPERA**

Juulikuus astub Saaremaa ooperipäevadel publiku ette eksootiliselt põnev Shanghai ooperiteater, kes toob lavale kolm haaravat teost. Muusikasõpradeni jõuab haaravalt põnevas esituses Bizet' ooper „Carmen", suurejooneline tantsugala ning Wen Deqingi ooper „Riskantne mäng". Kui „Carmen" on publikule juba ammune tuttav, siis „Riskantne mäng" paelub uudsuse ja põneva teadmatusega. Kindel on see, et teos puudutab hingekeeli ja pakub maailmatasemel elamust.

„Riskantne mäng" on tunnustatud hiina helilooja Wen Deqingi moodne ooper, mis põhineb 2000. aastal Nobeli kirjanduspreemiaga pärjatud kirjaniku Gao Xiaoshengi novellil „Õnnemäng lumisel ööl". Ooperi süžee on haarav. Jahedal uusaastaõhtul naudib jõukas Zhao oma perega pärast õhtusööki lund ja muusikat. Ootamatult ilmub aga tema majja räbalais kerjus ja meeste elud muutuvad igaveseks. „Riskantse mängu" puhul tõstetakse esile autoripoolset uudset sümbolistlikku kontseptsiooni, mida on vürtsitatud allegooria ja filosoofiaga, ning ka teose atonaalset muusikat ja ebatavalist monotonaalsust.

„Riskantne mäng" esietendus 2003. aastal Genfis festivalil Amadeus ja pälvis kohe palju tähelepanu. Sellest peale on ooperit kantud mitmeid kordi ette erinevates Hiina linnades. Aastal 2008 tegi ooper Savonlinna ooperifestivalil oma teise ettekande Euroopas ja sai kõrge tunnustuse osaliseks. Eelmise aasta mais etendus „Riskantne mäng" Londonis Shanghai ooperiteatri ja Guildhalli muusikakooli ühisprojektina ning pälvis kohaliku publiku sooja vastuvõtu ja kiitvad hinnangud.

Eesti Kontserdi arendusjuhil Kertu Orrol, kes on Shanghai ooperiteatri loomingust osa saanud,

APLAUS_2018-suvi_Sisu_trykki.indd 6 11.05.2018 13:25:23

jätkub trupile rohkesti kiidusõnu. „Shanghai ooperi puhul on vaieldamatult tegemist maailmaklassi tipptasemega ja sel suvel tuuakse see kõik meile koju kätte! „Riskantne mäng“ on visuaalselt tõeliselt haarav tükk ja pakub elamust, mida igapäev ei saa. Shanghai ooperiteatri vokaalne tase on ülikõrge ja nad on lubanud, et võtavad Eestisse kaasa parimatest parimad. Ooperiteatri tipptaset ilmestab ka fakt, et Shanghais on pea 2000 inimest mahutav ooperisaal enamasti alati välja müüdud. Seda enam on privileeg nende esinemist siinsamas, Saaremaal, nautida.“

Shanghai ooperiteater asutati 1956. aastal. Tegemist on kõrgetasemelise nüüdisaegse muusikateatriga. Lavalaudadele on jõudnud teiste seas ülemaailmselt tuntud ja tunnustatud ooperid „Romeo ja Julia“, „Onegin“, „Carmen“ jt. »

APLAUS_2018-suvi_Sisu_trykki.indd 7 11.05.2018 13:25:36

ALEXELA

Saaremaa ooperipäevad
Saaremaa Opera Festival

19.–28.JUULI 2018

SHANGHAI OOPERITEATER

19. juuli **BIZET „CARMEN“**
20. juuli **TANTSUGALA**
21. juuli **WEN DEQING „RISKANTNE MÄNG“**

VANEMUISE TEATER

22. juuli **LASTEOOPER AINTS „GUUGELMUUGEL-PUNKTKOMM“**

UNGARI RAHVUSOOPER

25. juuli **MOZART „FIGARO PULM“**
26. juuli **VERDI „TRAVIATA“**
27. juuli **STRAUSS „MUSTLASPARUN“**

28. juuli **ALEXELA OOPERIGALA**

saaremaaopera.com

20%
SOODUSTUS

Kehtib kõikidele **Shanghai ooperiteatri** etendustele 1.juulini. Mine **www.piletilevi.ee** ja kasuta sooduskoodi **“APLAUS”**

APLAUS_2018-suvi_Sisu_trykk.indd 8 11.05.2018 13:26:30

Tekst: **SILVER KUUSIK**
Fotod: **SHUTTERSTOCK**

MUUSIKA JA SELLE MÕJUD TEADUSEPRISMAS

Teadlased on avastanud, et klassikalise ja *metal*-muusika austajad on oma psühholoogiliste omaduste poolest paljuski lausa uskumatult sarnased. Teadlased uurisid põhjalikult 36 000 erinevatest riikidest pärit muusikasõbra loomujooni ja käitumismustreid ning avastasid, et nende kahe muusikastiili austajatele on omane sarnaselt lennukas loomingulisus, väljapeetud viisakus ja lausa kadestamisväärne enesekindlus, mis võib paljudel juhtudel olla ka edu trump.

Sageli imestatakse, miks kuulavad paljud teismelised muusikat liialt valjusti. Põhjus peitub sisekõrvas. Uuringud näitavad, et madala sagedusega valjud helid stimuleerivad sisekõrva ning see omakorda tekitab naudingut ja loob hea meeleolu. Teadlased usuvad, et muusika valjusti kuulamine aitab seetõttu kaasa ka hea tuju hoidmisele, mis võib teismelistel üldiselt olla üsna muutlik. Samuti rõhutavad teadlased, et igapäevane muusika kuulamine alandab stressi eriti hästi siis, kui kuulatakse meelepärast muusikat, sest iga inimene reageerib erinevatele muusikažanritele erinevalt. Nii ei pruugi suvaliselt taustaks kostev muusika märkimisväärselt tuju tõsta või stressitaset alandada, samas kui meelispalade puhul on see selgesti märgatav.

Unenägudes kuuldakse muusikat üldiselt üsna harva. Uuringutest selgub, et kutselised muusikud suudavad unes meloodiaid kuulda oluliselt sagedamini kui teiste elukutsete esindajad. Nimelt kõlavad muusikute unenägudes viisid umbes 40 protsendil juhtudest, samas kui teised inimesed võivad unenägudes muusikat kuulda vaid umbes 18 protsendil juhtudest.

Muusika kuulamine aitab parandada une kvaliteeti. Uuringutest selgub, et klassikalise muusika kuulamine aitas leevendada üliõpilastel unetust. Seega võib öelda, et neil, kes vaevlevad unetuse käes, on abi tegelikult omast käest võtta ning pole vaja ilmtingimata apteeki ravimite järele minna.

Muusika kuulamine mõjutab positiivselt õpilaste sooritusi koolis. Prantsusmaal tehtud uuringust selgub, et õpilased, kellele mängiti koolitunnis taustaks klassikalist muusikat, sooritasid kontrolltööd parematele tulemusele kui need õpilased, kellele tunnis muusika taustaks ei kõlanud. Hongkongi teadlased on jõudnud omakorda järeldusele, et muusika kuulamine tugevdab märkimisväärselt mälutööd ja aitab iseäranis hästi kaasa sõnade meeldejätmisele. Selgub, et nendel lastel, kes õpivad muusikat, on parem verbaalne mälu kui neil, kes muusikat ei õpi. Seetõttu suudavad muusikud tõenäoliselt paremini õppida ka keeli.

Kui sageli peetakse kuulatavat muusikat lihtsalt meeleolutõstjaks või ajaviiteks, siis selgub, et tegelikult mõjutavad kuulatava muusika tonaalsus ja laad ka seda, kuidas hindame oma kaaslaste näoilmeid. Teadlased väidavad, et inimesed, kes on hiljuti kuulanud mažoorset muusikat, hindavad neutraalseid näoilmeid pigem rõõmsateks, samas kui inimesed, kes kuulavad minoorse kõlaga meloodiaid, hindavad neutraalseid ilmeid pigem kurvapoolseteks. »

APLAUS_2018-suvi_Sisu_trykki.indd 9 11.05.2018 13:26:40

APLAUS_2018-suvi_Sisu_trykki.indd 10 11.05.2018 13:26:56

Mängujuht Peeter Jalakas

Tekst: KAIRE-KÜLLI VAATMANN
Fotod: ANU HAMMER, ERAKOGU

„Terve elu on üks suur mäng ja maailm võimaluste mägi, mitte hädade org," ütleb lavastaja Peeter Jalakas.

Peeter Jalakast (57) rääkimine sunnib sügavamalt järele mõtlema ja sõnu valima, et need sobiks värvikat meest õigesti ja õiglaselt kirjeldama. Ta ise valib sõnu hoolikalt ja kiirustamata, teeb rääkides mõttepause ja nakatab sellise viisiga ka teisi. „Ta on vähese, aga täpse sõnaga," kirjeldab teda sõber Tõnu Kaljuste.

Peeter on enamasti tähelepanelik kõrvalt jälgija, mitte kunagi kergats keskpunktis. Eks ole temagi teatrit teinud, nii otseses kui kaudses mõttes. Peeter Jalakas võrdub ikkagi Von Krahli Teatriga, nagu vanalinn ja kummitused. Isegi veel nüüd, kui ta on loobunud teatrijuhi rollist, on enamiku jaoks Jalakas Von Krahl ja Von Krahl Jalakas.

MÄNG TÄIE TÕSIDUSEGA

Peeter Jalakal on praegu tegemisel kaks teatrilavastust. „Ma ei teagi, mida ma pärast seda teen. Äkki hakkan filmi tegema," kehitab mees õlgu.

Sel suvel etendub Peetri juhtimisel folkbändi Trad.Attack! muusikale toetuv Sigismund von Krahli teos „Eesti mängud. TÖNK". Tänapäeval kõlavad vanade mängude kirjeldused küll naiivselt, kuid see-eest väga võluvalt. „See paelub mind," tunnistab lavastaja.

„Mulle meeldib vanade mängude juures see, et neid mängiti täie tõsidusega. Ei mängitud lolli, vaid mänge ja rolle. Ja Tönk oli üks kummaline tüüp," ütleb Peeter. (*Tönk on saba ja sarvedega ning pesunäpitsatest nokaga veidi hirmutav jõulutegelane – toim.*)

Peeter tõdeb, et tegelikult on terve elu üks suur mäng. Ka inimeste vahelised suhted taanduvad mänguks. „Mängudel on ju ka ühiskonnas oluline koht. Võtame või erinevad riigi institutsioonid. Mängudele nagu ka institutsioonidele on omased reeglid, kus ainult reeglitest kinni pidajad saavad kaasa mängida," selgitab ta.

Peeter peab mängudest suurt lugu. Ühest küljest lavastajana ongi mängimine tema töö, aga talle meeldib mängida ka vabal ajal koos perega. „Me mängime palju lauamänge. Viimase aja lemmik on iidse mõisa saladust lahendav mäng „Mysterium"," avaldab ta.

ERINEDA ON RASKE

Peeter Jalakas sattus teatris tegutsema hetkel, kui teater oli suhteliselt näruses seisus. „Kõigil oli küll selge, mida nad tegema peavad – lavastaja näitas, kes kuhu liigub, näitleja õppis teksti selgeks, lavakunstnik kujundas –, aga *point* oli kadunud," meenutab ta. Nõukaaja lavastustes oli alati sees poliitiline agenda. „Hea lavastus tähendas seda, et seal oli peidetud sõnum. Aga ühel hetkel polnud selleks enam vajadust. Siis püüti teha komejanti, aga see oli küllatki tüütu," räägib Peeter. Tema oma mõttes teadis päris selgelt, mida ta tahab, kuid see erines tavapärasest nii palju, et ta ei leidnud teistega ühist keelt. Peeter ei võtnud endale eesmärgiks

APLAUS_2018-suvi_Sisu_trykki.indd 11 11.05.2018 13:30:13

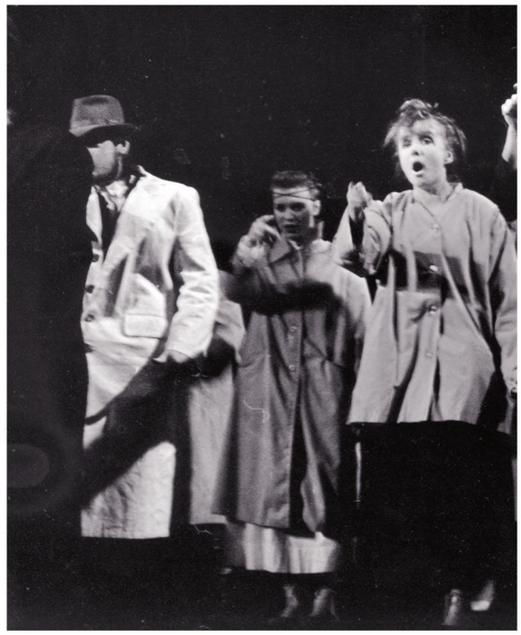

SÕBER Tehnikaprofi ja Eesti ainukese kaskadööriga Enar Tarmoga on Peeter koos töötanud ja sõbrad juba aastast 1990. „Peeter on suure südamega sõber," lisab Enar.

UUS TULEMINE „Kui ei oleks olnud mind, ju oleks olnud keegi teine," rehmab Peeter Jalakas kahekümne viie aasta tagusele Von Krahli Teatri loomise ajale käega.

erineda, sellest sai hoopis probleem. „Ma läksingi oma esimesest teatrist, VAT Teatrist, ära nõutult, et kuidas ma ei suuda neile selgeks teha, mida ma tahan teha. Olin kindel, et kui kõik näevad maailma ühtmoodi, aga mina teistmoodi, siis viga on minus. Kuni ma mõistsin, et see pole nii. Eriline olla nõuab üsna suurt meelekindlust," teab lavastaja. Von Krahli Teatri jaoks oli aeg küps.

TARRETAB VERE SOONTES

90ndate alguses, kui lõbusas tujus sõit oli pigem norm kui tabu, juhtus teel Von Krahlist Peeter Jalaka koju Pelgulinna mitmeid ootamatuid olukordi. Ühel korral, kui auto politseisauaga rajalt kõrvale suunati, pääses hoogne seltskond minema vaid seetõttu, et Peeter selgitas korravalvurile: „Meil on ainult parem-pöörded, see on täiesti ohutu!" See mõjus piisavalt veenvalt, et seltskond lasti minema, alles jäid ka juhi sõiduload.

Linnalegende Jalakast jagub. Ühed lennutavad ta geeniuste kõrvale parnassile, teised kuulutavad mehe halvaks suhtlejaks ja veidrikuks. Aga ühes on kõik kindlad – ta on veenev. „Ma tean, et mõned lausa pelgavad teda. Peeter on suur, tugev, tõsine, tekitab aukartust. Talle sõbramehe poolest õlale patsutama ei lähe," kirjeldab Peetrit tema elukaaslane Helen Väljaste. Peetril polevat kuigi hea nägude mälu ja kui tänaval kõnnibki vastu mõni, kellega ta üliharva suhtleb, astub mees tähelepanuta mööda. „Ja siis arvataksegi, et ta on ülbe ja arrogantne," selgitab Helen.

Kui Peeter Jalakas pea viisteist aastat tagasi koos dirigent Tõnu Kaljustega Veljo Tormise „Eesti Ballaadid" lavastas, tõi võimas etendus isegi paadunumatel teatripõlguritel kananaha ihule. Muidu terava keelega kriitikud ülistasid tegijad tippu ja auhindu kukkus kui sügisel küpseid õunu.

„Meie vahel tekkis kõigepealt usaldus ja alles siis sõprus. Kunagi Peeter oligi arrogantne. Kui me tutvusime, siis ta teatas mulle, et tema teeb ainult avangardi. Joseph Haydni klassikalises võtmes esitatud ooper oli tema jaoks pask," naerab Kaljuste.

Kuid aastad teevad inimestega imesid. See, kes sa olid kahekümneselt, ei kehti enam viiekümneselt. Su silmad ja süda avanevad. „Temaga on nüüd hoopis lihtsam suhelda, kui ta ei deklareeri enam, et ta teeb ainult avangardi. Peeter on muutunud avatumaks, tema spekter on avardunud. Ta on hea inimene," kirjeldab Kaljuste.

Tehnikaprofi ja Eesti ainukese kaskadööriga Enar Tarmoga on Peeter koos töötanud ja sõbrad juba aastast 1990. „Peeter on tundlik looja, kelle fantaasial pole piire. Hea juht, kelle jaoks ei ole lahendamatuid probleeme ja kelle teel kõik takistused on ületatavad. Suure südamega sõber. Peetri tuntuim väljend on ehk „muudame seadust"," lisab Enar.

KOLM MÕNUSAT ASJA

Aastaid tagasi teatas Peeter, et kõige tähtsam siin ilmas on leida iseend. Rahutu vaim ja loov natuur

APLAUS_2018-suvi_Sisu_trykki.indd 12 11.05.2018 13:31:59

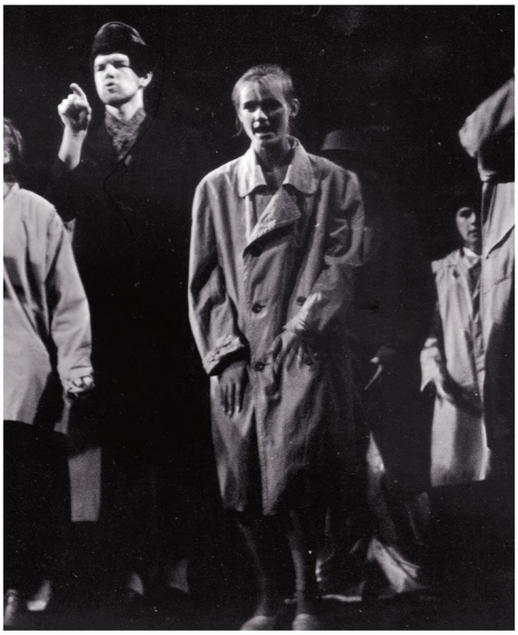

> **See, et meile on antud maailma kogeda just sellisena, nagu ta on, on ikkagi suur õnn.**

sundis teda otsima vastuseid küsimustele, mida sa siin ilmas teed, miks sa otsid, kuidas saaks paremini, mis on parem?

„Enam ma ei arva, et kõige tähtsam on leida iseend. Sa ju muutud pidevalt. Ja kui arvadki, et oled üdini jõudnud, pole see veel midagi," selgitab ta. Peeter on aastaid regulaarselt tegelenud vihmametsast pärit šamanistlike rituaalidega sealtsamast pärit droogide abil. „See on mind elus palju aidanud." Peeter teab omast kogemusest, et see rännak ei ole mõnus kaifis liikumine, see nõuab julgust, jõudu ja vaeva. „See on ikka *hard core* pingutus. Aga sellest on mulle palju tuge, ilu, mõistmist. Eriti tänases päevas, tsiteerides klassikuid, kui aeg liigestest on lahti (*Shakespeare'i „Hamlet" – toim.*)."

Aga seesama soov leida iseennast viis ta rituaalideni, mis avasid ta silmad ja meele hoopis laiemale pildile. Esimene kord, kui ta tajus maailma olemust ja suurust ning enda kohta seal, oli see hale äratundmine. „See polnud ilus pilt," tunnistab Peeter. Ja kuigi inimestele meeldib öelda, et maailm on üks hädade org, Peeter sellega ei nõustu. „Ikka võimaluste mägi. See, et meile on antud maailma kogeda just sellisena, nagu ta on, on ikkagi suur õnn. Me kipume seda igapäevase hädaldamisega lihtsalt ära solkima," ütleb ta. Peeter on sellest nõiaringist välja pääsemiseks meetodi avastanud. „Enne uinumist mõtlen päeval juhtunud kolme mõnusa asja peale – keegi naeratas mulle, tegin füüsilist tööd, istusin korraks maha, jõin klaasi vett ja päike soojendas mu nägu või pääsesin vihma käest tuppa." Hoolimata aastatepikkusest trennist pole ta enda sõnul ikka veel selle ala meister. „Endiselt taban end mingi tühiste asjade peale ärritumas ja reageerimas," tunnistab ta.

ZEN DUCATI SELJAS

„Mulle meeldib üksi olla, aga elu on läinud nii, et väga hästi see mul ei õnnestu," tunnistab Peeter. Kui vähegi aega saab, pakib ta mootorrattakoti vajalikku täis ja põrutab Ducati Multistradaga kuuks ajaks piiridest välja. „Su meeled on ergud, aga peas pidevalt kumisev vadin taandub. Selleks on vaja muidugi keskmisest palju suuremat kiirust. See on nagu meditatsioon, tekitab *zen*-oleku," selgitab Peeter.

Kuid Heleni jaoks on need reisid hirmutavad. „Mu süda oleks rahulikum, kui ta sõidaks kellegagi koos," tunnistab naine. Aga nende reiside mõte ongi üksi olemine.

Heleni mure Peetri reiside pärast on aeg-ajalt õigustatud. „Sõitsin hiljuti Itaaliast üle Alpide koju tagasi. Lõunapoolt üles mägedesse sõitmine oli äge, nagu liiguks koos kevadega," jutustab Peeter. Aga üleval mägedes oli tema ehmatuseks paarikümne sentimeetrine lumekiht maas. „Mul oli väga kõhe tunne, aga ka lootus, et ehk on see ainult lühike

APLAUS_2018-suvi_Sisu_trykki.indd 13 11.05.2018 13:32:15

tee," meenutab Peeter toonaseid mõtteid. Tee oli libe õnneks vaid mõned kilomeetrid, siis kadus jää koos mõne närvirakuga.

„Ma saan aru, kui Peeter ütleb enda kohta üksik hunt. Sest on suur ring inimesi, kes kõik talle toetuvad ja kelle eest ta vastutab, nii pere kui ka töötajad. Ja vahel ta lihtsalt peab sellest ringist välja saama," lausub Helen. Kuid ometi ei kujuta ta ette Peetrit tulevikus, kui lapsed on kodust lahkunud, üksiku rahuloleva vanamehena. „Ta vajab oma ellu kaaslasi," tõdeb naine.

SÕPRUS SURMAGA

Teismeline poiss ujus Männiku karjääri keskel asuva saarekeseni, istus õhku ahmides rannaribale. Ma ei jõua tagasi ujuda, jõudis ta mõelda, kui vastaskaldal ootav õpetaja teda tagasi viipas. Sõjalise algõpetuse õpetaja oli poisid igakevadisele Nõukogude armee olusid tutvustavale sunniviisilisele laagrimatkale viinud.

Teised olid juba kaldale jõudnud. Poiss astus viimasena vette. Esimesed tõmbed tulid kergelt. Kuid poolel teel kadus viimanegi ramm vähese ujumisoskusega poisikese kehast. Ta rapsis kasutult käte ja jalgadega, vesi tõmbas ta jõuga põhja. Poisi silme ees rullus korraga lahti terve ta lühike elu. Kuid need polnudki tema hinnangul tähtsaimad hetked, vaid meeleolupildid, emotsioonid. Poisi varbad riivasid mingit eset põhjas, pildid kadusid, ta lükkas end jõuriismetega pinnale tagasi.

Surmahingust on Peeter hiljemgi tundnud, kuid ikka ja alati on ta suurte kahjudeta neist olukordadest pääsenud. Mõned aastad tagasi mootorrattaga teelt välja sõites murdis ta küll käeluu, kuid jäi ellu. Ta on saanud ka kiigega kõva hoobi vastu pead, aga jällegi õnnelikult.

„Ma ei julge öelda, et ma ei karda surma. Pigem kardan seda, kuidas ma sellega hakkama saan. Püüan surmaga sõbraks saada ja ennast ette valmistada. Kas see on õnnestunud, seda saan öelda siis, kui ta mu ukse taga on. Nagu poeet ütleb: „Surm ainult olemisest teise retk" (*A. Alliksaar – toim.*)."

Heleni arvates on Peeter väga värvikas ja ka vastuoluline tegelane. „Ta lihtsalt laseb elul juhtuda, ükskõik, millesse see siis ka ei puutu. Võtab asju, nagu need on, ta ei planeeri, aga kõik ikkagi laabub ja lõppude lõpuks elu veel naeratab ka talle," muigab Helen. Paar kuud tagasi rääkis tuttav naljaga pooleks, et ostis loteriipileti ja ootab nüüd võitu. Peeter polnud iial elus loteriid ostnud, ega võitu uskunud, kuid paar päeva hiljem teatas mees kaasale, et võitis loteriiga tuhat eurot.

ÖELDA, MITTE ÖELDA

Peeter annab arrogantsuse etteheitele hagu alla ka mõnede jaoks liigse otsekohesuse ja aususega. Kui midagi ei meeldi, siis ta seda ütleb, või kui tal pole midagi öelda, siis ei kisu Peetri suust sõnagi välja. „Eks minagi kipun andma hinnanguid ja ärritu-

APLAUS_2018-suvi_Sisu_trykki.indd 14 11.05.2018 13:35:12

GUSTAV

Koogikunsti koorekiht

SA Tartu Jaani Kirik kogub toetusi unikaalse, Eestis seni puuduva barokkoreli ehitamise fondi. Uus orel loob võimaluse tuua Tartusse rahvusvahelisi organiste, vanamuusikafestivale, meistrikursusi ning tõstab Tartu nii Põhjamaade kui ka Euroopa linnade väärtorelite kaardile.

Gustavil on au olla unikaalse barokkoreli Eestisse ehitamise idee toetaja.
Uue oreli toetuseks lõime barokkorelikoogi, mille autor on Gustavi peakondiiter Õie Pritson.

Barokkorelikooki saab maitsta Gustavi kohvikutes ja ajaloolises Tartu kohvikus Werner.

Vaata lähemalt ja toeta ka barokkoreli ehitamist
http://jaanikirik.ee/Barokkorel/

Gustavi peakondiiter Õie Pritson räägib Barokkorelikoogist:

"Vaarikapüreest kattega kook on üle valatud pistaatsiapähklitega šokolaadiga. Maitset kroonib 500 aastat tagasi benediktiini munkade poolt loodud magus ürdiliköör. Kaunistuseks lisasin koogile pronksja läikega viled ja lehekillukese, millesse pressitud muster aimab järele sajanditevanust brokaatkangast".

www.gustav.ee

gustav barokkorel

APLAUS_2018-suvi_Sisu_trykki.indd 15 11.05.2018 13:35:26

ma tühiste asjade peale, aga põhiline on see, et hinnangut tuleb anda siis, kui sul on midagi head öelda. Selles ametis, mida ma pean, on see muidugi keeruline."

Peeter on visionäär, seda ütlevad kõik, kes mehega kokku puutunud. Kui talle miski vähegi huvi pakub või kui keegi peaks kas või mokaotsast poetama, et nii ei saa, on see Peetri jaoks punaseks rätikuks. „Mul on kombeks oma unistused teoks teha," kinnitab ta.

Nüüd imestataksegi, et Peetri loodud teater

VARESEJALAD Peeter laseb vahel probleemidel „settida" ja igat asja ei rutta kohe järgmine minut ummisjalu lahendama, kui just olukord seda ei tingi, ja vahel lahenevad asjad ise. „Peeter oskab ka kirjutada ehk tekstiliselt end väga ilusti väljendada – teeb seda tihti kujundlikult, kuid tabab asjade tuuma väga hästi. Ja konkreetselt mulle kirjutab ta aeg-ajalt, et jagada mõtteid-tundeid või ka „õhku" jäänut selgitada," kiidab Helen. Mõnel hommikul ootab teda meilboksis kiri. „Ma arvan, et tema käekirja nägin ma alles pärast kaht tutvusaastat," muigab Helen. Peetri käekiri liigitub varesejalgadeks.

„EESTI MÄNGUD. TÖNK"

Juunikuus etendub Tartu Raadi lennukiangaaris Sigismund von Krahli teos „Eesti mängud. TÖNK", mis jutustab loo mängu tähendusest inimese kujunemises ja tugineb Trad.Attack!i muusikale. Miks otsustas meie muidu pigem ratsionaalse olekuga esivanem raisata talvel raskelt kätte tulnud energiat mõttetustega? Ta ajas harjavarre läbi vammusevarruka ning puges pimedal õhtul ise selle alla, et mängida kaelkirjakut, või tegi tarbeesemetest töngi, täiesti kasutu asja. Mida räägivad rahvamängud meie ühiskonnast, unistustest, üksindusest? Mängud on olnud inimkonna arengus olulise tähtsusega. Etendused on pühendatud Eesti Vabariigi 100. sünnipäevale.

TÖNK on Raadi lennukiangaari laval
10., 11., 12., 13., 14., 15. ja 16 juuni õhtul kell 20.

Autor: Sigismund von Krahl
Lavastaja: Peeter Jalakas
Muusika: Trad.Attack!
Kunstnikud: Kärt Ojavee ja Edith Karlson
Video: Martti Helde
Graafiline kujundus: Margus Tamm
Tehnilised lahendused: Enar Tarmo
Heli: Mait Karm

õilmitseb veel aastakümneid hiljem. Või et aastakümneid tagasi ladus ta maakodus katusele päikesepatareid, et toota ise elektrit ja sooja vett.

Ning tema puhtast kohalikust toorainest valmistatud toitu pakkuv restoran Aed ja veganrestoran V lendasid parimate restoranide tippu ja püsivad seal. Ja muidugi Ökosahver. „Alguses tunduvad Peetri ideed jaburad, aga ta suudab need läbi suruda. Hiljem osutuvad tema jaburad ideed geniaalseteks," tõdeb Peetri poeg Jaagup. Ta juhib restorani Aed. Jaagup on mitmele isa ideele esiti tõrksalt reageerinud, aga hiljem asja üle mõeldes tunnistab, et isal oli õigus. „Isa laseb mul ise otsustada, kuid suuremaid asju me arutame koos," ütleb poeg. Peeter annab kõigile vabad käed, kuid hoiab vabade käte pulsil oma käsi.

KAKS TÕDE SÜNNITAVAD KOLMANDA

90-ndate teises pooles astus ühe etenduse proovis Peetri juurde näitleja Juhan Ulfsak.

„Kuule, ma ei tea, mida ma peaksin selles stseenis mõtlema, mis on mu sisemonoloog?" kurtis Juhan.

„Tunnen kaasa!" vastas lavastaja.

„Lavastaja ülesanne on anda võimalused arenemiseks, aga ma ei pea näitlejaid näitlema õpetama. Inimene areneb ise, kui ta tahab. Kui ta jääb oma

APLAUS_2018-suvi_Sisu_trykki.indd 16 11.05.2018 13:35:35

mõtetega jänni, siis aitan hea meelega, aga tööd eest ära teha, ma ei viitsi teha," teatab Peeter.

Peeter, Tõnu ja Enar on koos teinud ahhetama panevaid lavastusi. Enar ütleb ausalt, et tema ja Peetri arvamised lähevad mitmetes küsimustes lahku, kuna Enaril on jalad ikka maa peal. „Samas usun ma lendamise võimalikkusse ja tean, et enamasti on tal õigus. Peetriga vaieldes tuleb omada kaalukaid argumente, muidu surub ta su üsna lihtsalt nurka," ütleb Enar.

Tõnu hindab end Peetriga sarnaseks. „Temaga vaidlemine ei ole päris lootusetu, see on liiga raudne sõna, pigem võimalik. Kõrvaltvaatajale võib tunduda, et kaks kõva kivi head jahu ei tee, aga meil on ikka nii, et kahe inimese tõest sünnib kolmas tõde ja veel huvitavam," avaldab Tõnu Kaljuste.

AGA SUURIM NEIST ON ARMASTUS

Nüüd aastaid ja kogemusi hiljem teab Peeter, et iseenda leidmisest tähtsam on leida armastus. „See on muidugi seotud iseendaga, kõigepealt pead sa leidma rahu, õndsuse ja tasakaalu. Ma ei saa kahjuks öelda, et ma oleksin oma arengus seal maal, et ma tunneksid armastuse olemasolu pidevalt. Ikka kipuvad olme ja askeldused teda varjutama. Aga mul on olnud õnne teda tunda," tunnistab Peeter.

Peetril on neli last, Jaagup, Getter Mi, Moon Ree ja Art. „Lastest on mul palju rõõmu," kinnitab mees. Pere on tema jaoks esimesel kohal. Heleniga on ta koos elanud juba kuus aastat. Nad tutvusid mehe maakodus jaanipäeval ühiste tuttavate kaudu.

Jalaka peres pole kombeks perepead küll nimepidi kutsuda, isa on ikka isa, aga nüüd, kui Peeter ja Jaagup on aastaid koos töötanud, kutsub poeg isa Peetriks. „See on umbes viimase viie või kuu aasta komme. Ja ma ei pea meid enam ainult isaks ja pojaks, me olemegi ikka väga head sõbrad," lisab Jaagup. Kui poeg paar aastat tagasi tegi isale ettepaneku minna ujumiskursusele, sest Peeter ei oska seda siiani ja ka Jaagup ei oska ujuda, võttis isa väljakutse kohe vastu. „Vett me enam nii palju ei karda," muigab poeg.

Peetril on kombeks kord aastas võtta kõik lapsed punti ja sõita reisile. „Me oleme palju reisinud ja meil on palju juhtunud," muigab Jaagup.

Mees nelja lapsega astus Portugali väikese linna hotelli uksest sisse ja peatus vastuvõtulaua ees. „Tere! Soovite tuba kolme lapse voodiga ja teile kaaslasega siis ühine voodi või eraldi?" küsis vastuvõtuneiu. Peeter pööras näo habetunud poja poole ja hakkas naerma. „Me võtame ikka eraldi voodid," teatas ta naerdes.

Peeter armastab nalja, kuigi pole suure suuga naerja, kuid lastega on ta end päris hingetuks naernud. „Peeter on aastatega muutunud. Ta tahab olla hea inimene ja et inimesed tema ümber oleksid õnnelikud," lausub poeg Jaagup. »

nordica

21 OTSELENNU SIHTKOHTA

nordica.ee

Nordica suvehooaja sihtkohad 2018

APLAUS_2018-suvi_Sisu_trykki.indd 18 11.05.2018 13:36:01

Tehes suuga suuri linnu

Eesti Ekspressi ajakirjanik Krister Kivi käis märtsikuus koos RAMiga Pekingi–Shanghai–Hongkongi–Singapuri tuuril ning jagab ohtraid muljeid.

Tekst: KRISTER KIVI | Fotod: ANU HUNTSAAR, JAAN KRIVEL

Lapsena tundus „ujuja“ mulle kõige imelikuma ametina maailmas. Miski selles nimetuses lausa provotseeris mõtlema, et viska *ujuja* aga basseini ning siis ta muudkui ujubki seal edasi ja tagasi nagu kass või koer. Näis kummaline, et kellelegi selle eest raha makstakse, kuid ometigi on professionaalsed ujujad olemas nii laias maailmas kui ka siin, sise-Eestis. Küllap kõneles minus kadedus, sest ega ma muidugi ise ujuda eriti ei osanud; läbi häda hulpisin basseiniservast kinni hoides vee peal. Kuid *laulmine* tuli mul välja isegi veel halvemini. Oli pedagoogi eriline vastutulelikkus, et ta mind laulutundidest kuidagi läbi lohistas.

Eesti Rahvusmeeskoor (üks vähestest professionaalsetest meeskooridest ilmas, sest enamasti kipuvad soopõhiselt komplekteeritud koorid olema akadeemilised või koosnema mõne kitsama eluala, näiteks armee esindajatest), kutsus mind varakevadel Aasiasse, et teha koos professonaalsete *lauljatega* kaasa Pekingi–Shanghai–Hongkongi–Singapuri kontserttuur. Peking oli märtsis veel

APLAUS_2018-suvi_Sisu_trykki.indd 19 11.05.2018 13:36:11

üsna talvine ning päikest läbi ta valkja taeva suurt näha ei olnudki, kuid esinemine Eesti suursaatkonnas (mida meie väike riik jagab vennalikult koos veel väiksema Islandiga) sujus kenasti, hoolimata ajavahest, kaduma läinud pagasist ning asjaolust, et esineda tuli pea kohe pärast lennukilt tulekut. Pärast teist esinemist Pekingi ülikoolis algas ligi viietunnine kiirrongireis Shanghaisse – oh neid tohutuid Hiina rongijaamu, kuhu sisenemiseks tuleb läbida turvakontroll ning mis tunduvad arusaamatust keelekõmast kajavaina nii startrekilikud, otsekui väljuks siit süstikud Jakkule ja Tatooiinele – ja Shanghai oli juba märksa soojem, magnooliate rasked valged õiedki servast pruuniks tõmbumas. Siin (ja ühtlasi elus esimest korda) koori lavataguseid ettevalmistusi pealt vaadata oli üsna silmi- ja kõrvuavav.

Kui veeresid nendega samas bussis lennujaamast hotelli ja hotellist esinemispaika, olid nad veel pealtnäha kõige tavalisemad Eesti mehed (laiendan seda terminit siinkohal ka paarile venelasele, ühele lätlasele, ühele jaapanlasele ja ühele hongkonglasele, kes RAMi kuuluvad ja reisi samuti kaasa tegid), mõnel mugavuse huvides sokkides jaladki sandaalidesse pistetud. Viskasid omavahel paar krõbedamat nalja või vaidlesid, et mis hotellis *eelmine kord* Pekingis oldud sai („Ma võin mürki võtta – ma võin selle peale isegi hiina viina juua –, et see hotell oli siin!“). Keegi oli juba osturetkelegi jõudnud ning arutas lähemalistujatega, kui palju maksavad kuskil joped ning mismoodi pakkida nii, et neid jopesid kõige rohkem kohvrisse mahuks ja *õhumullid* segama ei hakkaks. Eks see ole ka professionaalsuse tunnus, sest mida nad pidanuks tegema? Närveerima ja veel harjutama? Harjutatud oli juba aastaid ja peaaegu iga päev ning hääl jorisetakse – jah, neis hääleharjutuste jõminas oli midagi kumalase lendu meenutavat, kord kaugenevat, kord lähenevat – lahti kümmekond minutit enne lavaleminekut.

APLAUS_2018-suvi_Sisu_trykki.indd 20 11.05.2018 13:36:26

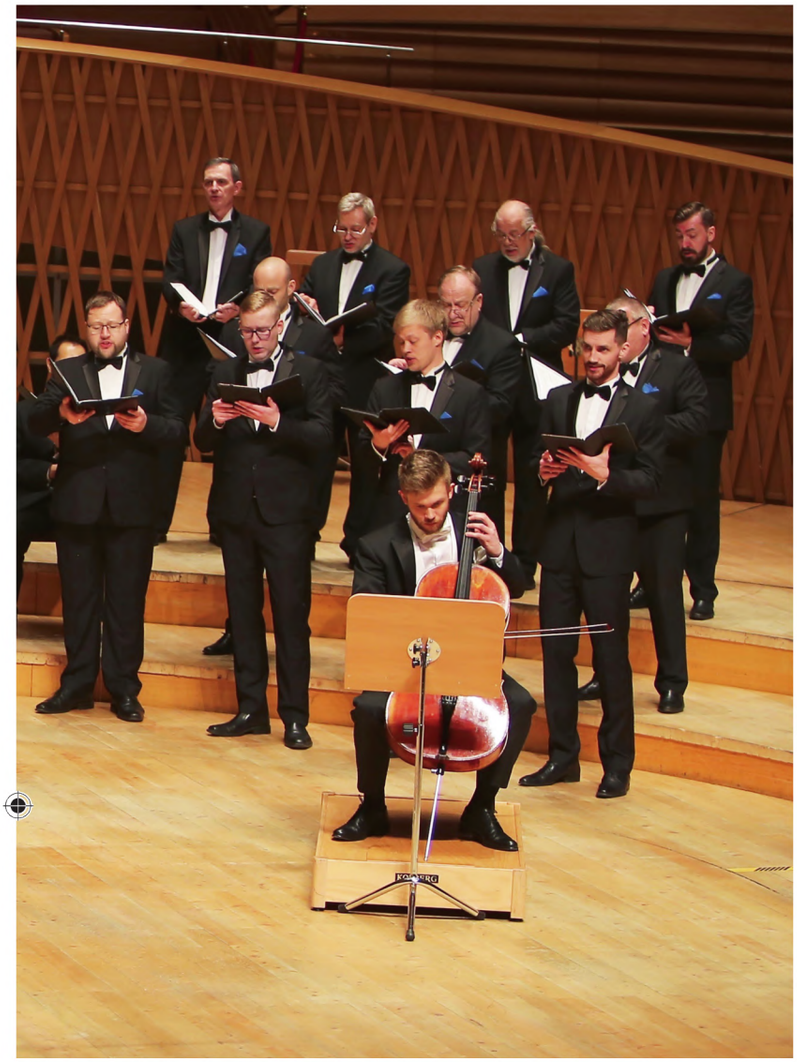

Kuid kusagil seal lavatagustes (mulle tegi nalja, et Shanghai produtsendid olid koorile esinemiseelseteks suupisteteks pannud sadu kilepakendites kuivi saiakesi), leidis aset transformatsioon. Mitte ainult väline muutus – soliidsemas eas laulumehed olid endale smokingu enamasti selga sättinud juba hotellis, noored pugesid sellesse rohkem viimasel hetkel –, mitte see sini-must-valgeks saamine tänu oskuslikult rinnataskutesse pistetud taevavärvi salvrättidele, vaid pigem mingi sisemine muutus. Indiviidid kadusid ja jäi Koor – suur, ühehäälne, kõigi pilkude ees seisev ja samas Nähtamatu. Vahel kõrgemalt kõlav, siis ähvardav, kord traagiline ja külm nagu kauge kuusemets, kohati isegi kilkav ja pilkav (pean silmas seda kohta Henrik Ødegaardi pala, kus vist isegi korraks vilistatakse). Kui võtta arvesse seda, kui palju erinevaid isiksusi koori kuulus – mõnedki neist ise väljaspool kooritööd väiksemate laulurühmade dirigendid – oli muljetavaldav nende võime tegutseda üheskoos ühise eesmärgi nimel.

Paaril korral, otsekui oleks Koori kehasse pugenud kuri vaim, tekkis tuuri käigus selles ühtse sülemina lendavas mesilasperes ka häireid. Eks köha võib ikka peale tulla – jäiseks konditsioneeritud hotellitoad koos õues varitseva troopiakuumusega, ajavahe ja kaelamurdva tempoga, mis näiteks Pekingis enam-vähem otse lennujaamast esinema minema pani, tagasid selle, et igal hommikul oli keskeltläbi paaril mehel hääl ära –, kuid vähemalt korra unustas keegi oma smokingitaskusse töötava telefoni, mis keset kontserti siis summutatud helisemishääli tegema hakkas. Ning kord Singapuris, selle iseäranis ilusas Esplanade'i kontserdisaalis, mille seinad olid samblarohelised ja veripunased ja tuhmilt kullakarva ning kus akustikat kohendati vastavalt esineja soovile kõrgel lae all asetsevaid avasid avades või sulgedes, andus keegi ka kiusa-

APLAUS_2018-suvi_Sisu_trykki.indd 21 11.05.2018 13:36:40

tusele oma noodilugemise iPadiga lavalt kontserdi käigust salaja mälestuseks pilti teha, mis oleks olnud kaval plaan, kui vaid välgusähvatus sellest kohe teada poleks andnud. Muide, publikul oli hiigeltrahvide ähvardusel keelatud pildistada Koori; poliitika, mida ennekõike Hiinas ka väga ägedalt jõustati, publikusse viskuvate keelajate ja vist isegi laest pealetõmmatavate laserikiirtega. Mis viib mõtted sellele, et ega see va publik ka alati kõige distsiplineeritum ei olnud. Ikka pildistati. Ning ennekõike just Hiinas armastasid kultuurihuvilised emad saali kaasa võtta oma väikelapsi, kes Wagneri kõlades siis igavusest kommipaberitega krabistasid, end saapakestega koos toolile kerisid ning oma kurja saatuse üle valjusti kaeblesid (oo Wagner, Hiina kontserdimajade suur armastus ning parim valik siis, kui selgub, et Mozart ja Beethoven tõesti midagi meeskoorile väga sobivat kirjutanud pole!).

Kuid minu hinge puudutas Rahmaninov, tema *Всенощное бдение*. Teades, kui usukauged on eestlased keskmiselt – ning arvestades, kui keerulised on olnud suhted Eesti ja Venemaa vahel –, oli selles midagi iseäranis liigutavat, kui üks eeldatavalt valdavalt üsna ateistlik Eesti koor vene keeles Issandat Jumalat kiidab. Ning laulab südamest, laulab nii, et solistirollis Mart Kroon oma etteaste tulles („*Благослови, душе моя, Господа / Благословен еси, Господи…*“) end lausa kikivarvukile ajab, et end võimalikult pikaks venitada, et endast *kõik* kätte saada ja hiirvaikseks jäänud saali ees kuulajaile anda.

Kui mõelda nüüd, et Hiina Rahvavabariik pole just maailma kõige kristlikum riik; et kontserdiprogramm peab seal enne esitamist läbima dantelikke kooskõlastusringe, oli Pekingis ja Shanghais lavale jõudnud kava (lisaks Rahmaminovile sisaldas see veel näiteks vanatestamentlikku teost „Arise, my love“ ning Veljo Tormise pala „Piiskop ja pagan“) religioossus kokkuvõttes märkimisväärne. Arvo Pärdi – Hiina Rahvavabariigi jaoks Jumalale siiski valdavalt *liiga* lähedalseisvaks heliloojaks peetu – „Cantus Benjamin Britteni mälestuseks“ kõlas küll alles Hongkongis, kus hillitsetud dirigeerimisstiiliga Mikk Üleoja asemel oli koori etteotsa astunud vulkaanilise temperamendiga soomlane Leif Segerstam, terav taktikepp välkumas õhus nagu ühelt orkestridirigendilt oodata võib. Jah, Segerstam, proovides plahvatuslik segu deemonist ja valge habemega Irvikkassist, kelle armutud nähvamised põrmustasid mõnegi ego. Segerstam, kes ajas juba eos paanikasse ühe vahvate vuntsidega kooriliikme, kes esimesel Hongkongi õhtul teistest prooviminejatest veidi maha oli jäänud. Nii see laulumees seal fuajees pisut paanitseva Browni

APLAUS_2018-suvi_Sisu_trykki.indd 22 11.05.2018 13:36:56

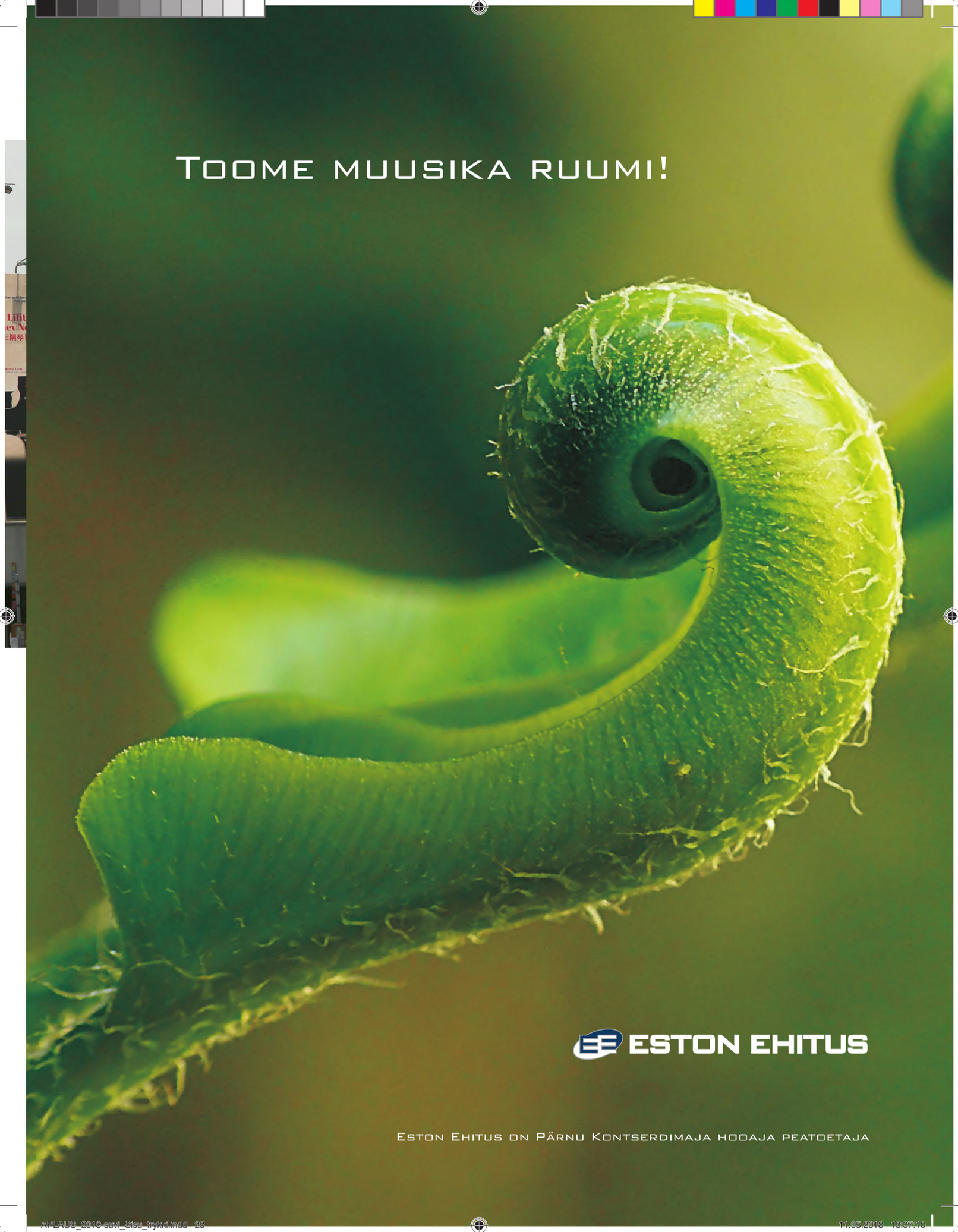

APLAUS_2018-suvi_Sisu_tykk.indd 23 11.05.2018 13:37:10

APLAUS_2018-suvi_Sisu_trykki.indd 24 11.05.2018 13:37:20

osakesena ringi põrkles, kuidagimoodi õige hetke mööda lasknud ning nüüd teadmatuses, mismoodi jõuda kardetud dirigendi proovi, mis kohe algamas oli. Juhtumisi ma teadsin, kus proov toimub, ning küll me siis silkasime mööda neid Hongkongi leitsakulisi tänavaid. See on esimene ja arvatavasti viimane kord elus, kui mind on nimetatud Päästjaks Päikeseks.

Kui „Kullervo" kaks päeva hiljem Hongkong City Hallis lavale tuli ja nimikangelane lõpuks mõõga läbi oma otsa leidis (muide, Soome klassika sünges, verepilastust ning enesetappe täis metsas orienteerumisele aitasid kaasa kavasse trükitud „Kalevala" inglis- ja hiinakeelsed tõlked, mis olid kohati isegi detailirohkemaid kui soomekeelne originaal; näiteks oli reast *„puremahan päähkeniä"* mingi tõlkeime abil saanud *„and shall crack my nuts in comfort"*) ning Segerstam end oma pukist vaevaliselt püsti ajas, et publikule veelgi vaevalisemalt kummardada, koosnes ta vaid puhtast sarmist. Proovides *Ei kuullu mitään! Laisk Eesti! Kunnolla!* kähvaja oli jäänud kuhugi kardinate taha ning saalist kostus vaimustunud publiku kiljeid ja karjeid. Ehk nagu mulle hiljem tähelepanelikult märgiti: „Igaüks armastab jõuluvana."

Reisi viimases sihtpunktis ehk Singapuris valitses juba tõeline leitsak, nagu pea täpselt ekvaatoril asetsevalt linnalt oodata võikski. Koori direktor Indrek Umberg tõmbas endale selga troopilisse kliimasse sobivad khakivärvi püksid ja samasuguse särgi, nähes korraga välja nagu 18. sajandi maadeavastaja või siis vaarao varandust pihta panna lootev karakter Indiana Jonesi filmist. Õnneks selgus varsti, et hotelli ühendas Esplanade'iga ka umbes kilomeetripikkune maa-alune labürint, täis poode ja restorane, nii et soovi korral oli võimalik liikuda majutuspaigast esinemiskohta ka maa all, päikselõõsaga vahelduvaid äiksevihmavalanguid trotsides. Shanghai kontsert oli paljude arvates aga kogu tuuri parim. „Ma ei saa ainult aru, miks oli repertuaaris nii vähe Eesti muusikat," imestas legendaarne organist Marc Rochester, kelle rasked vaimustusplaksud olid kõlanud üle kogu saali, otsekui tiirleks tsentrifuugima hakkavas pesumasinas väga raske ja märg riidetükk. Ning kolm juba soliidsemas vanuses ja hääldusega järgi otsustades ühendriikidest pärit prouat, kes samuti kontserdile kaasa elama olid tulnud, olid nähtust-kuuldust sedavõrd suures vaimustuses, et asusid juba väljumissabas läbi viima internetiotsingut „Estonians in Singapore". »

APLAUS_2018-suvi_Sisu_trykki.indd 25 11.05.2018 13:37:31

Eesti Kontsert maailmas

APLAUS_2018-suvi_Sisu_trykki.indd 26 11.05.2018 13:37:46

APLAUS_2018-suvi_Sisu_trykki.indd 27 11.05.2018 13:38:01

APLAUS_2018-suvi_Sisu_trykki.indd 28 11.05.2018 13:38:11

Tanel-Eiko Novikov:

„Väikesed ebaõnnestumised tuleb pöörata enda kasuks.“

Tekst: **LISETE VELT** | Fotod: **KRÕÕT TARKMEEL, ÜLO JOSING/ERR**

Tänavuse telekonkursi "Klassikatähed 2018" võitis 17-aastane Tanel-Eiko Novikov, kellest sai üleöö klassikamaailma täht. Hoolimata noorest east paistis ta silma erilise sära, julguse ja küpse esinemisega. Tanel-Eiko võitis kiiresti televaatajate ja žürii südame ning vuhises komeedina muusikasõprade teadvusesse. "Elu on nii palju muutunud, et järsku kõik teavad, kes ma olen. See on väga veider," tunnistab noor muusik.

MART LAAS KLASSIKARAADIO SAATES “HELIKAJA” 28. OKTOOBRIL 2017

Küsimusele, milline instrument võidab kevadel 2018 telekonkursi “Klassikatähed”, vastas tšellopedagoog, et teab üht löökpillimängijat, kellel on kõik omadused selles saates osalemiseks olemas.

Milles see väljendub?

Kõik vaatavad soojalt otsa, mainekamad muusikategelased teretavad ja suhtlemine on palju avatum. Sellist asja kaks kuud tagasi poleks olnud.

Üleüldiselt ma ei ütleks, et koolielus või harjutamises palju muutunud oleks. Mul on pärast suuri konkursse väga pikk toibumisaeg, mil pean lihtsalt puhkama ja energiat koguma. Aga tunnen, et kõik on palju avatum ja soojem.

Kui palju on seda tähelepanu, et võõrad inimesed sind ära tunnevad ja juurde tulevad?

Vahel, kui on kolm inimest bussis – mina, keegi teine ja bussijuht –, siis ma saan aru, et vähemalt pool bussi juba teab, kes ma olen. (Naerab) Ikka juhtub aeg-ajalt, et inimesed vaatavad otsa ja kui ma naeratan, naeratavad vastu. See on muidugi tore, aga ma ei mõtle sellele nii palju. Ma tahan lihtsalt, et elu kulgeks rahulikult edasi nii, nagu ta peab. Kui tunnevad ära, siis muidugi olen rõõmus, aga see ei ole midagi, mida taga ajan.

Naljakal kombel just paar päeva tagasi sattusin selle „Helikaja” peale, kuulasin ja... täiesti uskumatu!

Eks kõigil on oma aimused. Ma olin saate alguses kindel, et võidab Ingely või Linda või Kristin... rääkimata tegelikult Arkost, Kasparist ja Svenist.

Pärast eelvoorusid saadeteks ette valmistades mõtlesin, et äkki oleksin ikka pidanud natuke hiljem proovima. Tundsin, et olen mängijana nii roheline ja tahaks palju paremaks lihvida kõike, mida ma ei jõua selle kuu ajaga teha. Saates tegin kõike nii hästi, kui sain, ja nii positiivne tagasiside tuli minu jaoks suure üllatusena.

Kuidas see saatesse minek oli? Kas keegi ütles, et sa läheks, või sa ise tahtsid?

Mõte saatesse minna tekkis siis, kui nägin viis aastat tagasi Heigo Rosinat. Siis mõtlesin, et ühel päeval tahan sinna minna, seal olla ja seda teha. See on alati olnud üks nendest väikestest eesmärkidest. Ja kui see kätte jõudis, tegin kõik, mis vaja, ära.

APLAUS_2018-suvi_Sisu_trykki.indd 29 11.05.2018 13:38:21

Õnneks olid kõik nii kodus kui ka koolis väga toetavad. Ma arvan, et tänu sellele läks nii hästi. Ainuke, kes pärast natuke viltu vaatas, olin ma ise. Mõtlesin, et pagan, miks ma nii varakult proovisin.

Ma mäletan, et pärast seda eelvooru pahandas sinu õpetaja Kristjan Mäeots sinuga, et klaverikaas oli liiga üles tõstetud ja sinu pilli ei olnud piisavalt kosta. Ja lugesin veel seda, kuidas sa kolme punktiga ei saanud Tallinna Inglise Kolledžisse sisse. Sellised väikesed ebaõnnestumised on alati sinu kasuks mänginud?

Muide, on küll. Mul pidevalt juhtub mingeid asju. Mis puudutab seda eelvooru, siis see oli selline pisidetail, millest said aru mina, tema ja mõned teised löökpillimängijad, kes on teosega tuttavad. Tegelikult polnud viga midagi, ma loodan.

Järelikult ei olnud, kui nad sinu välja valisid.

Mu arvamus on olnud alati see, et peab mängima nende kaartidega, mis on kätte antud. Ja nii hästi kui võimalik. Väikeseid ebaõnnestumisi tuleb sellisel juhul kuidagi oma kasuks ära kasutada. Tuleb leida positiivset igas halvas kogemuses.

Kui palju oled mõelnud sellele, mis saanuks, kui oleksid esimesse klassi astunud Tallinna Inglise Kolledžisse?

Mul oli tung löökpille mängida, nii et tõenäoliselt oleksin kuidagimoodi oma tee selle pillini leidnud, aga kindlasti poleks see olnud vähemalt alguses nii professionaalne. Tegelikult ma ei saa öelda, et Tallinna Muusikakeskkooli minnes suhtusin sellesse kui oma tulevikukarjääri. Olen sellest päris palju rääkinud, aga tõeline ind pillimängu vastu tekkis alles seitsmenda klassi lõpus. Tolle hetkeni mulle küll meeldis see, mida tegin, aga see ei olnud eraldi eesmärk kuskile jõuda, eriti veel klassikalise löökpilliga, mingisuguse ksülofoniga.

Mis see impulss oli tol korral?

See impulss oli „Kimalase lend". Oli jäänud kolm-neli nädalat noorte interpreetide konkursini. Olin mitu aastat tagasi ühel konkursil kuulnud Rimski-Korsakovi „Kimalase lendu" ja mõtlesin, et tahan seda ükskord mängida. Võtsin julguse kokku ja küsisin õpetajalt, kas seekord võin seda mängida. Ta naeris ja nõustus. Ja vot tol hetkel sain ma lõpuks kätte loo, mida olin nii pikalt tahtnud mängida, mille puhul teadsin, et tegemist on väljakutsega. Seejärel läksin lihtsalt klassi ja hakkasin täiega harjutama. Mäletan, et see oli esimene kord, kui harjutasin neli-viis tundi järjest. Alguses ei tulnud hästi välja, aga seejärel hakkasin välja töötama mingit oma süsteemi, kuidas lugu selgeks saada. Lõpuks läks seal konkursil väga hästi. Esitasin „Kimalase lendu" ka konkursi lõppkontserdil ja publikult tuli nii positiivne tagasiside, et tundsin, kuidas andsin midagi publikule ja sain ise palju tagasi. Teadsin, et seda ma nüüd tahangi teha!

Üks asi on see, et „Kimalase lend" pani harjutama, aga mis sa arvad, miks see vaimustus jätkus?

Sest hakkasin mõtlema, mis edasi. Kui selline asi tehtud, hakkasin mõtlema, mida võiksin järgmisena ette võtta. See oli esimene hetk, mil tundsin, et kui julgen üle oma varju hüpata, juhtuvad head asjad. Peab lihtsalt asja kätte võtma. Seejärel hakkasingi otsima erinevaid teoseid, mille kallal töötada, mis arendaksid ja tekitaksid publikus emotsioone. Alguses sai selleks Monti „Tšaardaš", mis ei olnud tehniliselt nii väljakutsuv kui „Kimalase lend", aga oli ikkagi väga vinge pala, mida olen palju mänginud. Kaheksanda klassi lõpuks mängisin ksülofonil terve Hatšaturjani viiulikontserdi läbi. Õpetaja siiski ei lubanud tervet kontserti eksamil mängida, ütles, et väsitan kõik ära. Esitasin eksamil kolmanda osa, aga seegi oli väga suur väljakutse.

> **Mulle meeldib mu õpetaja puhul see, et ta on väga konkreetse ütlemisega.**

Ühest küljest olen õnnelik, et nii palju väljakutseid vastu võtsin, teiselt poolt muutis see pidev proovikivide otsimine ja konkureerimine mu väikesena väga võistlevaks. See on miski, mida olen endast päris pikalt välja juurutanud.

Mäletan üht Itaalias toimunud konkurssi, mis oli minu jaoks esimene võistlus, kus ma nii-öelda midagi ei saanud. Olin pettunud ja pahane, aga seal oli ette nähtud pooletunnine kohtumine ühe jaapani tippmängija Momoko Kamiyaga, keda väga austan. Mängisin talle oma kõige tehnilisema pala ja ta ütles, et näeb, et mul on hea tehnika, aga küsis, mida suudan talle veel sel pillil pakkuda. Seejärel näitas ta mulle kõlavärve ja muud, mida see instrument endas peidab. See kohtumine muutis senist pilti pillist. Hiljem olen saanud Stockholmis eratunde Johan Bridgerilt, kes näitas edasi, mida on võimalik selle pilliga teha. Mulle jõudis kohale, et asi pole mitte ainult endale välja-

APLAUS_2018-suvi_Sisu_trykki.indd 30 11.05.2018 13:39:31

kutsete pakkumises, vaid saabus hetk, mil hakkasin aru saama, kus peitub muusika tõeline võlu.

Väikesed poisid tahavad tavaliselt saada trummariteks, kes rajult laval kütavad. Kuidas väikese poisina leppida sellega, et trummide asemel on kütmiseks ksülofon?

Minul ei tulnud see kergelt, sest väiksena ma aboluutselt ei tahtnud ksülofoni mängida. See tundus mõttetu ja raske, nii et eelistasin sellele trummikomplekti ja soolotrummi. Ühel hetkel olin erialatunniks harjutanud rohkem komplekti kui ksülofoni. Mulle meeldib mu õpetaja puhul see, et ta on väga konkreetse ütlemisega. Kui talle miski ei meeldi, ütleb ta rämedalt ja karmilt, aga mulle see mõjub. Ta ütles, et muusikakeskkoolis on meie spetsiifika ksülofon ja komplekt on vaba aja tegevus. See pani mind tõsiselt mõtlema ja mulle jõudis kohale, et pean ksülofoniga tegelema.

Komplektist sai vaba aja veetmise võimalus. Kui palju sa oled pidanud muusika pärast loobuma?

Mulle siiani meeldib mingil määral komplektiga tegeleda.

Kuidas sul naabritega on?

Mind aetaks korterist välja, kui mul oma trummikomplekt kodus oleks. Elan üheksandal korrusel, aga mul on tegelikult väga sõbralikud naabrid. Vahel suvel, kui kool on kinni, olen marimba koju viinud, ja naabritele väga meeldib kuulata seda isegi siis, kui harjutan hommikust õhtuni. Võibolla nad valetavad mulle ja tegelikult tahaksid mu maha lüüa.

Kuidas marimba üheksandale korrusele saada?

Ma pean selle meelde nüüd tuletama. Marimba võetakse lahti tükkideks. Eks need tükid saab enam-vähem lifti mahutada, aga peab mitu korda käima.

Läheme nende loobumiste juurde tagasi. Kui palju on neid olnud ja kui palju sa pead neid loobumisteks?

Kui miinused oleksid plussidest üle, siis ma praegu muusikaga ei tegeleks. Tulen harjutusklassist välja palju energilisemana, kui klassi sisenedes. See tööprotsess meeldib mulle väga: lähen pilli taha ja saan mõelda, kuidas see kõlama panna. See on

APLAUS_2018-suvi_Sisu_trykki.indd 31 11.05.2018 13:40:14

omamoodi ristsõna või sudoku. See on protsess, mis tekitab väga palju positiivseid emotsioone.

Aga mis puudutab seda loobumiste osa, siis muidugi olen pidanud loobuma väga palju vabast ajast. Õnneks ema, kellega koos elan, ja kes mind kasvatas, ei ole mind kunagi sundinud pilli harjutama. Ta küll seletas mulle lahti, kuidas harjutamine käib ja mis see on, aga ta kunagi ei surunud seda peale. Ta lasi mul omas mahlas küpseda, ise selle kõigeni jõuda. Harjutan kuus päeva nädalas, aga üks päev on mul alati puhkepäev. See on see päev, mil üldse pilli ei puutu ja saan lihtsalt olla või minna sõpradega välja. Inspiratsioon ja mõtted ei teki harjutusklassis nelja seina vahel. Selle jaoks et saaks minna klassi ja uusi mõtteid pillile kanda, peab elama elu. Muidugi peab loobuma, aga ei tohi end täielikult loovutada pillile ja erialale, sest me kõik oleme inimesed ja kui me tahame inimesi publikus kõnetada, peame nendega ka suhestuma. Elu peab nautima selleks, et minna pilli taha ja elamused sinna kanda.

Rääkisid oma emast. Kuidas ema sulle saate ajal kaasa elas?

Ütles, et anna endast parim ja naudi. Ema oli kõikides saadetes ja kontserdivoorudes kohal. Isegi kui poleks nii hästi läinud, oleksime kindlasti koos stuudios kuulamas käinud. Ema oli väga toetav. Ta oli olemas. Selle eest ma olen väga tänulik.

Sinu puhul toodi pidevalt välja seda, et sa ei olnud mitte kunagi närvis. Kas see ongi nii?

Tead, muidugi mingi väike pinge või mure on. Tegelikult olin neljandast saatest alates väga mures. Aga mulle väga meeldib laval olla, sest seal tunnen, et saan olla mina ise. Veel aitas mind väga palju sellest väikesest närvist või muretsemisest üle saada

> “Improvisatsioon on muusika kõige puhtam liik.

see, et iga kord enne seda, kui mu pill stuudiosse viidi, ma lihtsalt jämmisin. Improvisatsioon on muusika kõige puhtam liik.

Mis puudutab lavanärvi, siis sellega ka üks huvitav lugu kaheksandast klassist. Oli minu esimene kooli galakontsert, kus mängisin soolot Estonia kontserdisaali laval.

Mäletan, et olin enne lavale minekut nii närvis, et pisarad hakkasid silma tulema. Uks oli juba avatud, pidin lavale minema ja mõtlesin, et Tanel, nüüd pole enam mingit väljapääsu, lihtsalt nüüd

APLAUS_2018-suvi_Sisu_trykki.indd 32 11.05.2018 13:40:24

pead lavale minema ja tee siis juba hea esitus. Läksin lavale ja närv oli hetkega kadunud. Sellest hetkest peale pole mul otseselt sellist närvi olnud. Pigem esinemiselevus kui -ärevus. Võib-olla selle jaoks, et mitte tunda nii palju närvi, peab nii ellu kui ka muusikasse suhtuma veidike ükskõikselt.

Ütle, kui eksin, aga mulle tundub, et improviseerimine ei ole klassikalise muusika interpreetide puhul midagi tavapärast.

Kahjuks küll. Minu meelest on improvisatsioon muusiku üks kõige vajalikumaid oskusi, sest ühel hetkel võib muusika interpreteerimine muutuda tööks, kui ise kaasa ei mõtle. Võib-olla ma eksin. Improviseerimise teel õpib mõistma heliloojaid ja harmooniaid. Seda ma saan ise täiesti kindlalt öelda.

Sa paistsid saates silma ka sellega, et kirjutasid ise lugudele seadeid.

Seda tegin täiesti esimest korda. Mulle on kompositsioon alati meeldinud, aga ma pole kunagi julgenud seda kellelegi avaldada. See filmihelindus oli esimene kord, mil mõtlesin, et võtan asja kätte ja komponeerin. Kompositsioon on suuresti teooria, nii et internetist otsisin väga palju erinevaid näpunäiteid. Vastavalt sellele hakkasin filmikatkendit helindama ja sain nii positiivse tagasiside, et proovisin ka Jacksonit töödelda.

ESIMENE INTERVJUU Tanel-Eiko Novikovi esimene raadiointervjuu Klassikaraadiole.

Mulle tundub, et tegid saates julgeid ja ebapopulaarseid valikuid. Mängisid näiteks Elleri „Koitu", mis ei ole inimestel kõrvus nagu „Kodumaine viis".

Jäin kõikide oma esitustega saadetes rahule, aga on üks teos, mis kripeldab. See on Elleri „Koit". Asi pole selles, et tegin vale valiku, sest „Koit" on minu isiklik lemmik Elleri teos ja inimene ei saa kuulata ainult seda, mida ta teab. Avastamisrõõm on miski, mida tahtsin „Koiduga" näidata. Kui 10-aastasena esimest korda „Koitu" kuulsin, mõtlesin, et uskumatu, Eller on sellise asja ka kirjutanud. Tegelikult ei peaks mõtlema, mida ta veel on kirjutanud, vaid ta ongi selle ka kirjutanud. Sellesse teosesse armusin hetkega. „Koidu" seade on üks asi, mille kallal ma kindlasti lähiajal tööd teen.

Kui sa nüüd kogu seiklusele tagasi vaatad, siis mida sa sellest karussellist endaga kaasa võtad?

Neid asju on ikka väga palju. Esmalt kindlasti suur austus muusika vastu. Avastasin nii palju teoseid. Tambergi „Aariast" tahaks nüüd kindlasti teha seade marimbale või vibrafonile. Telekogemusest ei hakka rääkimagi. Kui kuulan tagantjärele esimest Klassikaraadiole antud intervjuud, mõtlen, et areng on olnud tohutu. Ma ei suuda sõnadessegi panna, kui tänulikuks see mind teeb.

Kui palju on jõudnud sinuni esinemispakkumisi pärast saadet?

Praegu on tõesti peamiselt tänu saatele tulnud pakkumisi. Preemiatega kaasnevad esinemised Sotimaal, Iisraelis, rääkimata Eesti Kontserdi kontsertidest novembris Tallinnas, Tartus ja Jõhvis ning Klassikaraadio stuudiokontserdist. Pakkumisi on tulnud, aga ausalt öeldes ma lihtsalt lasen sel kulgeda. Muidugi on ka väga palju asju, mis ei ole seotud selle saatega. Nimelt mitmed konkursid, kus ma tahan järgmisel õppeaastal osaleda. Paralleelselt kõigega, mis on kaasnenud „Klassiaktähtedega", on ka väga palju seda, mille poole oleksin püüelnud ka saateta. Eks see ongi muusiku elu.

Ja vahepeal tuleb lõpetada ka kool.

Jah, sellega tegelen ka praegu tasapisi. Olen väga õnnelik, et elu on nii kirev. Saab natuke kõike teha, aga ei tohi selle kõrval unustada, et elu peab nautima ka. »

APLAUS_2018-suvi_Sisu_trykki.indd 33 11.05.2018 13:40:35

APLAUS_2018-suvi_Sisu_trykki.indd 34 11.05.2018 13:40:46

Siim Aimla:

„Bigbänd on endast lugupidava riigi üks tunnusjoon.“

Tekst: **IVO HEINLOO** I Fotod: **SCANPIX**

See oli 1998. aasta ja täpsemalt 17. märts, kui sündis Eesti esindusdžässorkester Estonian Dream Big Band, mis tegutseb raugematu innu ja hooga siiamaani. Ümmargust tähtpäeva tähistab Estonian Dream Big Band mitmel moel. Eelmisel kuul esineti festivalil Jazzkaar, loetud päevade pärast astutakse üles Vene teatris, mil täitub bigbändi kunstilise juhi Siim Aimla üks unistusi ja külla tuleb üks mitte ainult Aimla iidoleid, bigbändimaailma tuntumaid nimesid Bob Mintzer. Istusime Siim Aimlaga vahetult enne kontserti laua taha, et rääkida Estonian Dream Big Bandi elujõulisuse saladusest ning bigbändide minevikust ja tulevikust laiemalt.

Mida teie mäletate ajast, kui Estonian Dream Big Band sai alguse?

Õppisin sel ajal veel Soomes ja elasin bigbändi sünnile kaugelt kaasa. Et selline kollektiiv on loodud, sain teada sõpradelt-tuttavatelt. Kui aeg edasi läks ja tagasi Eestisse kolisin, õnnestus ise seal mängima hakata. Pakuti ka arranžeerimise ja juhatamise töid. Praegu on meie koostöö juba mõned head aastad olnud selline, et olen saanud ka kavasid kokku panna ja kunstilise juhi mätta otsast seda asja vaadata.

MAAILMAKUULUS Bob Mintzer annab koos Estonian Dream Big Bandiga kontserdi 27. mail Vene Teatris.

APLAUS_2018-suvi_Sisu_trykki.indd 35 11.05.2018 13:40:57

Millal esimest korda EDBBga esinesite?

See oli vist 2004. Jukka Linkola juhatusel toimus kontsert tema muusikaga, mis oli väga vahva ja innustav. Soome väga tunnustatud dirigendi Jukka Linkola muusikat teadsin selleks ajaks juba väga hästi. Tohutult suur rõõm oli seda ka ise mängida.

Miks on bigbändid mänginud džässi ajaloos nii olulist rolli?

Eks nad on valjuhäälsed. Bigbändide tõus algas siis, kui Ameerikas alkoholikeeluseadus kaotati. Oli vaja lärmakamaid bände, helivõimendus polnud veel nii heal tasemel. Svingiajastul olid bigbändid põhimõtteliselt tantsuansamblid, nii-öelda kunstmuusikasse ilmusid nad natuke hiljem, kuigi Duke Ellington ja Count Basie juba siis kõrget džässikunsti bigbändidega harrastasid.

Ma arvan, et heliloojad ja arranžeerijad armastavad seda koosseisu seepärast, et see on nii mitmekülgne ja väljakutseid pakkuv. Tänapäeval on bigbändid ju ka laienenud ja traditsiooniline koosseis on muutunud. Saab võtta erinevaid pille juurde ja elektroonikaga siduda, võimalusi on lõputult. Sama on tavaliste orkestritega. Seda, mida praegusel ajal tähendab üks sümfoonia- või kammerorkester või millist muusikat nendele kirjutada, ei ole heliloojale keegi ette määranud. Bigbändis saab mängida nii klaveritrio kui ka üksik kontrabass või kitarr ja vastukaaluks saab terve orkestriga lajatada nii, et katus lendab pealt. Kontraste on palju.

Orkestriga on ikkagi nii, et kõik mängivad seda, mis on paberil ees. Kas see natuke džässi olemusele vastu ei käi? Džäss on ju alati olnud seotud spontaansuse, improvisatsiooni ja paindlikkusega.

Kahtlemata. Seepärast ju ka omal ajal *bebop* sündis – vastukaaluks svingi bigbändidele. Uljad džässimehed tahtsid improviseerida ja no kui kaua sa mängid seal noodist, kui saad ainult 16 takti siin-seal natuke soolot mängida, see ei ole kaugeltki piisav. Eks ta üks kompromiss on. Tänapäeva bigbändimuusikas on siiski seda vabadust rohkem. Reegel on muidugi see, et orkestrandile on kõik ette kirjutatud, aga soolod on pikemad kui vanasti ja targad bigbändiheliloojad annavad soleerimise võimalusi piisavalt kõigile.

Kui võrrelda õhustikku ühes sümfooniaorkestris ja bigbändis, siis milline see põhiline erinevus on?

Kui räägime näiteks ERSOst, siis seal saavad inimesed palka, tulevad iga päev tööle, noodid on neil ees… võib-olla ei olegi erinevusi! Kui meil oleks Eesti riiklik bigbänd või Eesti Raadio bigbänd, mis ju kõlab väga uhkelt ja loogiliselt, siis ei erinekski.

Üle nädala valmistataks ette uus kava uute solistide ja dirigentidega ja mängitaks ikka seda, milleks ollakse kogu elu valmistunud.

Endast lugupidavad riigid on hoidnud lisaks sümfooniaorkestritele ja ooperiteatritele ka bigbände oma esindusorkestrite hulgas, et muusikakultuuri laiemalt arendada, mitte ainult klassikalist muusikat. Eks meie töö käib ka tasapisi sellise eesmärgiga, et ehk see kunagi õnnestub. Muidugi oleks tunduvalt mugavam teha tööd orkestriga, kel on oma kodusaal ja kodune prooviruum ja ka teatud kindlad tööajad.

Nagu nimigi ütleb, on Estonian Dream Big Band Eesti džässmuusikute koorekihist koosnev orkester, kõigil muusikutel on aga muud tegevused ka ja neid tegevusi on tihtipeale päris palju. Proovigraafiku paikapanemine on üks paras maletamine. Praegu on muusikakollektiivi juures ikka kõige tähtsam siiski muusikategemise rõõm ja värskus, millega asju tehakse. Eks ole rohkem

APLAUS_2018-suvi_Sisu_trykki.indd 36 11.05.2018 13:41:54

> “Nagu nimigi ütleb, on Estonian Dream Big Band Eesti džässmuusikute koorekihist koosnev orkester...

organiseerijate mure, kust rahastust saada, aga asi ei jää seisma seni, kuni leidub häid teotahtelisi muusikuid ja džässmuusikakultuur inimeste südamest välja pakitseb.

Kuidas teil praegu EDBBga töö välja näeb? Kui palju teil on olnud viimastel aegadel kontserte, kui pikalt plaane ette teete?

Nagu projektiansamblil ikka, siis mõned plaanid on kaugemale teada, nii umbes aasta-paari taha, mõned ka ainult kaks-kolm nädalat ette. Kui kontsert on tulemas, paneme selle malemängu jälle käima, kes millal proovi saab teha. Kui oleks nii, et üldse magama ei peaks, oleks lihtsam.

Bigbändimuusika seostub paljudele ikkagi teatud ajastuga, aga võib-olla see

APLAUS_2018-suvi_Sisu_trykki.indd 37 11.05.2018 13:42:09

on tänapäevast konteksti arvestades hoopis vale ettekujutus?

Kui küsida tänaval kellegi käest, mis on džäss, vastatakse: Louis Armstrong. Bigbändi kohta küsides vastatakse: Count Basie või Duke Ellington. Kui aga natuke sügavamale kaevuda, leiab igasugu põnevaid asju. Bigbändimuusikat on laiendatud väga palju mitmes erinevas suunas. On Maria Schneider, kel on täiesti oma maailm, mis võib-olla natuke läheneb uuele klassikalisele muusikale. On Django Bates'i täiesti geniaalne bigbändimaailm, mis erineb küll kardinaalselt kõigest muust, mida mina olen kuulnud. Ja siis on ka justkui klassikalisema kõlaga tüüpe nagu Bob Mintzer.

Kui kuulata bigbändimuusikat, siis vist kellelgi ei teki kahtlust, et see on džäss. Mitte alati ei ole aga džässi tänapäeval võimalik lihtsalt defineerida. Kuidas teie sellele vaatate?

Mida aeg edasi, seda keerulisem mulle iseendale on igasuguste stiilimääratlustega toime tulla. Jah, lõviosa bigbändimuusikast on ikkagi džäss. Osa sellest džässist on natuke estraadi- või kommertsimaiguline. Estonian Dream Big Band on teinud näiteks koostööd ka Tanel Padariga. See nüüd väga džäss ei ole. Aga kui kuulata näiteks ansambli The Sun lugusid, kus on vahepeal ka mõni soolo… see on justkui rokkmuusika, mis on mängitud džässorkestriga kahasse. Võiks ju küsida, et kas siis tulebki välja vana hea džässrokk?

Aga see on tõesti huvitav teemapüstitus ja mõtteviis, et kui bigbändiga mängida, siis on igal juhul see juba džäss. Tänapäeval räägitakse palju stiilide segunemisest, aga džässi puhul seda teha vaat et ei tohikski, sest džäss ise on juba algusest peale olnud stiilide segunemine. See, mis 1970. aastatel hakkas kandma nime *fusion*, oli lihtsalt uute maitseainete lisandumine džässi supipotti.

Kuna tänapäeval on võimalik ka Eestis hankida päris kõrgel tasemel džässiharidust, siis koolipingis istujatele tehakse ikkagi vist selgeks, mis see džäss tegelikult on?

Kui minna kaugemale ajalukku, siis on kõik palju lihtsam, kuna vaatame seda distantsilt. Räägime me siis *cool jazz*ist, *free jazz*ist või millestki muust, seal on väga selged stiiliomadused välja joonistunud. Alati on tahetud eelmisele stiilile vastanduda. Mingi ajani olid need stiilid selgepiirilised. Aga nii nagu ei ole inimeste hulgas selgeid flegmaatikuid, sangviinikuid ja koleerikuid, nii pole ka džässis tihti selliseid muusikuid, kes otsustavad, et nemad keskenduvad ainult ühele konkreetsele stiilile.

Kõik tahavad olla oma nägu ja mängida seda muusikat, mida nad peas kuulevad. Tavaliselt on see ikkagi segu nendest mõjutustest, mis inimene on endasse ahminud. Ma kujutan ette, et kirjanikega on sama lugu – tekst, mida inimene kirjutab, kerkib sellelt pinnalt, mida ta ise on lugenud, lisaks sellele mida ta on oma elus kogenud. Džässmuusikul on taustal see, mida ta on kuulanud/kuulnud pluss hetkeemotsioon ja kaasmuusikute reaktsioon.

Džässis on nii, et sama lugu võib erinevatel õhtutel kõlada kaunis erinevalt, olenevalt meeleolust ja kaasmuusikutest. Tavaelus on ju ka nii, et inimesed võivad omavahel rääkida ühel kindlal teemal ükspäev leebes ja rahulikus tujus ja üksmeeles,

> “Arranžeerijad teavad, kui töömahukas see protsess on.

aga järgmisel päeval neid mingi asi vihastab ja nad lähevad kangesti vaidlema omavahel. See ongi väga elav kultuur. Oma emakeelt me mõistame hästi ja saame selles tundeid väljendada. Džässmuusik pürgib ka kindlalt selle poole, et muusika oleks tal sama hästi käpas kui emakeel, et ta saaks igal hetkel iga emotsiooni võimalikult täpselt väljendada.

Mis bigbändiseadete tegemise juures oluline on? Millised peavad olema omadused, et sellega edukalt hakkama saada?

See on raske küsimus. Kindlasti peab olema väga suur eelteadmiste pagas. Teadmised harmooniast, rütmist, kõigest, mis puudutab muusika ülesehitust, pillide tundmist. See on ikkagi helilooja töö. Kõige parem, kui on välja kujunenud oma teatud helikeel, mis näiteks meie muusikutest Raul Söödil kahtlemata on, ja oskus seada seda helikeelt džässorkestrile.

Te olete öelnud, et arranžeerimine võib olla ka justkui uue loo kirjutamine…

Ma arvan, et üks asi on mingi meloodiajupp välja mõelda, teine asi on sellele jupile koosseisulise kuue ümber panemine. Kindlasti on heliloojaid-arranžeerijaid erinevaid, mõned mõtlevad klaveri juures välja loo põhja ja hakkavad seda siis seadma vastavale koosseisule. Mõni kuuleb päikesetõusu vaadates kohe esimese asjana, kuidas kauguses metsasarved juba eepiliselt mängivad. Ma ei tea, kuidas teistel inimestel töö käib. Küll aga võib kindlasti väita, et orkestreerijad-arranžeerijad on tihtipeale need, kes teevad loost loo. Oletame näi-

APLAUS_2018-suvi_Sisu_trykki.indd 38 11.05.2018 13:42:28

APLAUS_2018-suvi_Sisu_trykki.indd 39 11.05.2018 13:42:40

teks, et keegi filmihelilooja on tuntud popmuusik, kes nooti ei tunne ja annab orkestreerijale väikese lindikese, kus ta on kitarriga mõned viisijupid sisse mänginud. Sellest saab väga hinnatud *soundtrack* ja sellel on helilooja nimi autorina peal. Aga tegelikult see, kuidas asi päriselt kõlama hakkab, on ikkagi orkestreerija töö. Arranžeerijad teavad, kui töömahukas see protsess on.

Kas teie kuulete tervet orkestrit oma peas?

Kindlasti kuulen mingisuguseid asju. Kui õpetan koolis arranžeerimist, on selles erinevaid ülesandeid. Aja ja kogemuse baasil on tekkinud selgeid mõtteid, mis kindlasti töötavad. Kui keegi palub mingit lugu arranžeerida, siis suures plaanis on kujunenud arusaamine, mida mingid pillid teevad. Ja see mõte läheb rändama ja formeerub seadena.

On see väiksemale ansamblile, näiteks triole kirjutamisega võrreldes täiesti teine maailm?

Ka triole ja isegi duole on võimalik kirjutada päris selgelt välja, mis peab kõlama. Hea näide sellisest duost oli ju viimati Kristjan Randalu – Dave Liebman, kes mängisid Mussorgskit. Kui mul on ansambel, kellega on vaimselt ja kunstiliselt väga kodune koos olla, võin vahel välja pakkuda mõne väikese viisijupi või motiivi, kaheksa takti mingit meloodiat. Me isegi ei otsusta, kuidas see lugu kõige paremini kõlaks, vaid tihtipeale lugu otsustab ise meie eest. Kui on väga palju kokku mänginud ansambel, ei peagi väga midagi ütlema, kokku leppimatagi selgub, et see lugu on kõige parem just nii ja mitte teisiti.

Džässis on muidugi põnev see, et on võimalik üsna kiiresti hakata ka täiesti võõra inimesega koos musitseerima...

Võõra inimesega mängimine on tohutult võrratu. Muusika seda tõesti võimaldab, et keele tundjad saavad kokku ja hakkavad järsku koos mängima. Kui me oleks teiega udmurdi keelt õppinud, istuksime maha ja hakkaksime näiteks selles keeles rääkima... Jah, mõne inimesega ei teki klappi kohe, aga muusikas võib tekkida tunne, et pärast 5 minutit mõistate teineteist niivõrd hästi, nagu oleks vanad tuttavad. Loomulikult on hea, kui ansambel on koos palju mänginud, aga häid kontakte võib tulla ka hetkeliselt.

Ja kui on hästi palju mängitud koos, võib tekkida ka halvas mõttes rutiin?

Seda ilmselt Eesti džässansamblitel ei teki, sest väga pikki turneesid ei ole ei kodu- ega ka välismaal.

Maailma tippmuusikute jaoks ongi ilmselt üks suurimaid väljakutseid, kuidas seda rutiini vältida. Mul on tohutu austus orkestrimuusikute vastu, kes suudavad õhtu õhtu järel mängida ühtesid-samu oopereid. Broadway'l mängitakse ju 10 aastat ühte ja sama muusikali kaks korda päevas. Minu jaoks on see natuke arusaamatu ja ma ei kujuta ette, kuidas see võimalik on. Eestis tüdimuse ohtu ei ole, siin võib juhtuda hoopis see, et harjutatakse tükk aega, siis antakse üks kontsert ja minnakse laiali.

Kas bigbändimaailmas on teil olnud ka konkreetseid eeskujusid, kelle moodi te olete alati tahtnud asju teha või kes on teid lihtsalt innustanud?

Just Bob Mintzer on nii oma saksofonimängu kui ka arranžeerimise ja orkestrikõlaga mulle olnud iidoliks pikki aastaid. Mulle tohutult meeldib Maria Schneideri muusika ja kunagi, kui ma suureks saan, tahaksin midagi djangobatesilikku ka teha. Aga läheb aega enne, kui mõtted ja soovid küpseks saavad. Kui öelda see üks ja ainus, siis ikkagi Bob Mintzer.

APLAUS_2018-suvi_Sisu_trykki.indd 40 11.05.2018 13:42:54

Pole juhus, et just Bob Mintzer esineb koos Estonian Dream Big Bandiga 27. mail Vene teatris. Kes on Bob Mintzer?

Bob Mintzer on ameerika saksofonist, arranžeerija, bigbändijuht, pikaaegne pedagoog. Kogu džässimaailm teab ja oskab mängida väga paljusid tema etüüde, mida ta on aastate jooksul vihikute kaupa välja andnud. Mintzer on üks bigbändidžässi tipptegijatest olnud mitu aastakümmet. Praegu on ta Saksamaal WDR Big Bandi kunstiline juht. Paljud teavad ansamblit Yellowjackets, millega ta tuuritab üle maailma siiamaani.

Milline on tema kontakt teie ja Eestiga olnud seni?

Eestiga ei ole see seni väga hea olnud. Me oleme püüdnud teda saada korduvalt Jazzkaare festivalile, aga alati on tal just sel ajal Yellowjacketsiga tuur kusagil Aasias või mujal. Mina olen teda mitut puhku kuulnud Soomes mängivat Sibeliuse akadeemia tudengite ja vilistlaste bigbändiga, kus mängivad suurepärased muusikud üle kogu Soome. Olen kuulnud Mintzerit ka New Yorgi džässiklubides. Elavatest saksofonistidest on tema džässikeel mulle kõige kodusem. Inimesed jäävad vanemaks ja mul oli ikkagi kange kihk teda lõpuks meie bigbändi juurde kutsuda. Praegu on ta tippvormis.

Mis sellel kontserdil kavas on?

Kavas on tema uuema aja looming, väga põnev džässmuusika, mis on kohati vürtsitatud ladinaameerika ja aafrika rütmidega.

Lõpetuseks – ma ei saa küsimata jätta džässihariduse kohta Eestis. Noori muusikuid tuleb lakkamatult peale. Milline seis Teie hinnangul on?

Seis on üha parem. Tuleb juurde andekaid, teotahtelisi ja säravate silmadega džässmuusikuid. Aga selgelt on vaja rohkem tööd teha džässi algõpetuses. Pean silmas laste muusikakoolides džässi suuna võimaldamist. Neid suundi ei peakski eraldama. Pillimängulised põhitõed on alati samad. Kuulmist ja improvisatsiooni saaks ka varajases staadiumis arendada. Muusika algõpe ei peaks olema pelgalt klassikaline, vaid tore oleks, kui klassikaline, džäss ja pärimusmuusika oleks seal kõik põimunud. Tähtis on see, et lapsed saaksid säärasest muusikast paremini aru. Loodan, et mõlemad keskastme koolid, nii Elleri- kui ka Otsa-kool tegelevad ka sellega, et algõpetus muusikakoolides oleks laiem ja parem. Näeme, et Otsa-kooli rütmimuusikaosakonda tuleb juba aastaid väga palju õpilasi mingitest kindlatest koolidest, mille puhul me teame, et ansamblimängu ja džässi seal õpetatakse. See annab väga hea baasi nendele noortele.

Ja muidugi oleks tore, kui eesti džässi aina rohkem märgataks välismaal. Eesti on ikkagi väike...

Eesti väiksuse kohta on meil siiski tohutult palju võimalusi mängimiseks. See reegel kehtib küll alati, et väga head muusikut tahetakse alati kuulata. Kui siht on saada maailma parimaks, ole sa Eestis või Lätis või kus tahes, siis ma usun, et ka väljundit on piisavalt. Kõige olulisem on soov mängida muusikat ja saada selles kogu aeg paremaks. »

APLAUS_2018-suvi_Sisu_trykki.indd 41 11.05.2018 13:43:07

neo

Performance Materials

JÕHVI KONTSERDIMAJA TOETAB NPM SILMET OÜ

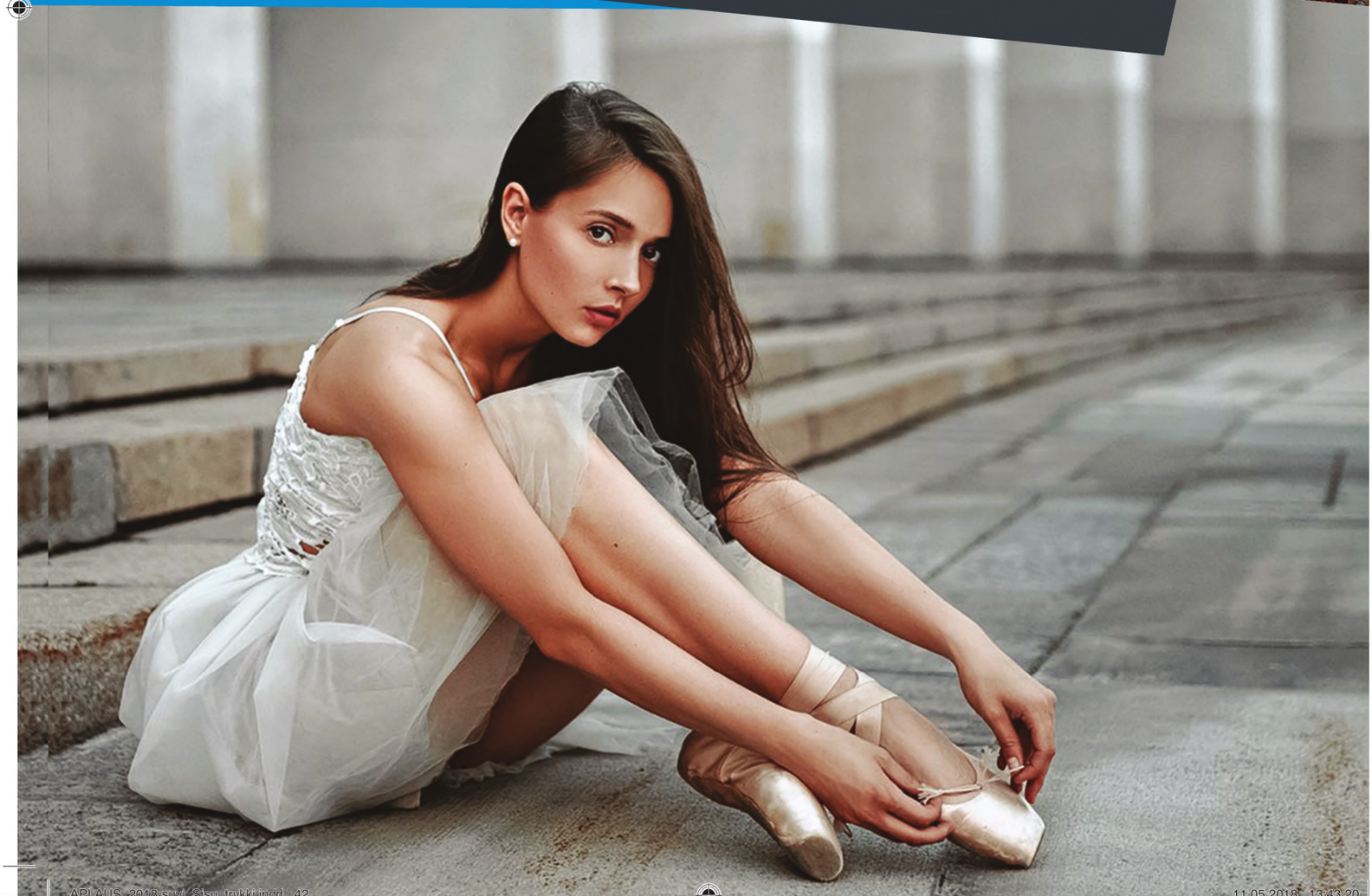

APLAUS_2018 suvi_Sisu_trykkiindd 42 11.05.2018 13:43:20

Tekst: VERONICA LAINE I Fotod: **SHUTTERSTOCK, ERAKOGU**

MUUSIK JA TEMA FÜÜSIS

Aplaus vestles hinnatud muusikapedagoogi, Heino Elleri nimelise Tartu Muusikakooli kauaaegse viiuliõpetaja ning Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia õppejõu Andres Leivategijaga pillimängija muusikalise sooritusе ja tema füüsilise võimekuse seostest. See on teema, mis peaks huvitama iga instrumentalisti ning harima ka pedagooge, kelle igapäevatöö on seotud noorte muusikatudengitega, kelle eesmärk on saada professionaalseks muusikuks.

„Miks ühel mängijal õnnestub motoorika seisukohalt pillimäng paremini, teisel kehvemini? Mis on need tegurid, mis seda määravad? Kas neid tegureid on võimalik ka soovitud suunas mõjutada?" Need küsimused olid Andres Leivategija jaoks aktuaalsed juba siis, kui ta omal ajal Tallinna Riiklikus Konservatooriumis viiuli erialal tudeeris. Nii sai mehel valitud ka magistri- ja doktoritööks teema, mis uurib keelpillimängijate ja pianistide motoorsete võimete arengu seaduspärasusi ja nende arendamise võimalusi.

See teema käsitleb kaht osa: pillimänguks vajalike füüsiliste ehk motoorsete võimete arendamist ja ülekoormustraumade võimalikku vältimist. Kuigi Andres ei ole pillimänguga seotud ülekoormustraumasid omal nahal kogenud, on ta pedagoogina õppetöö käigus saanud kaardistada Eesti noorte muusikatudengite eelpool mainitud muresid. „Eesti Muusika- ja Teatriakadeemias on mul loengusari, pillimängu ergonoomika, kus käivad kõik esimese kursuse üliõpilased, välja arvatud laulu- ja puhkpillieriala tudengid. Loeng käsitleb nii teoreetilisi kui ka praktilisi teadmisi sellest, kuidas arendada enda pillimänguks vajalikku füüsilist võimekust ning kuidas vältida ülekoormustraumade võimalikku teket."

Nende aastate jooksul on Andres leidnud ja ära märkinud peamise probleemi, mis noore, ambitsioonika muusikatudengi erialast arengut pidurdab. See on oma mängu ja harjutamisprotsessi analüüsi keerukus. „Põhiline mure on ülemäärase lihastöö tegemine mängu protsessis: kui sa niivõrd keerulises tegevuses nagu pillimäng teed ülemäärast tööd, siis sinu areng on pidurdatud. See ei arene selles tempos, mida muusiku andekus võiks lubada. Ülemäärase lihastöö märkamine ja ülesleidmine on minu kui pedagoogi ja noore tudengi ühine koostöö," räägib Leivategija. Ülekoormustraumad löövad üldiselt välja intensiivsematel harjutusperioodidel ning ei teki üleöö. „Ülekoormustrauma ei teki üldjuhul mõne nädala või kuuga, vaid kujuneb mitme aasta jooksul. Ta kumuleerub ja süveneb ning siis ühel hetkel ilmub välja halva üllatusena, tavaliselt intensiivsematel harjutamisperioodidel, enne eksameid või konkursse. Probleemide tekkepõhjuseid otsides peab aga vaatama üldjuhul aastate taha, mitte piirduma ainult viimase intensiivsema tööperioodiga," räägib Leivategija.

Siinkohal tuleb mängu muusiku üldine füüsiline võimekus, mille kohta Andres Leivategijal on tabav lause, mida ta nimetab antud teema nurgakiviks: „Mängija üldine füüsiline võimekus

APLAUS_2018-suvi_Sisu_trykki.indd 43 11.05.2018 13:43:31

on suures osas korrelatsioonis spetsiifilise võimekusega ehk pillimängu jaoks vajalike liigutuste täpsuse ja kiirusega, peenmotoorika ja liigutuste koordinatsioonide tasemega. Ehk kui me oleme heas füüsilises toonuses, avaldub see väga selgelt ka pillimängu tulemustes. Pillimäng ja eriti selle õppimine on samaaegselt keeruline füüsiline, vaimne ja hingeline tegevus. Mängijal võivad ju olla suurepärased muusikalised ideed, aga ilma vajaliku motoorse võimekuseta need ei realiseeru ja takerduvad tehnilise teostuse taha," räägib pedagoog ning toob eelmainitud teooria kinnitamiseks faktilise loo.

„Hea kolleeg Tartu Ülikoolis, Arved Vain, koos oma meeskonnaga töötasid välja aparaadi nimega müotonomeeter, mis mõõdab lihaste funktsionaalset seisundit. Jõudsin Arved Vaini abil selle aparaadini ja hakkasime sellega mõõtma ka pillimängijaid." Nimelt toimusid Haapsalus aastaid tagasi keelpillimängijate suvelaagrid, kus mees ka ise oli viiuliõpetajana toimetamas. „Igal suvel mõõtsin õpilaste pillimänguks vajalikku lihasvõimekust. Aja jooksul kogunes päris suur salvestatud andmebaas. Ühelt keelpillimängijate konkursilt noppisin välja nimed, kes pälvisid diplomid ja esikohad ning võrdlesin nende näite teiste võistlejate omadega. Tulemus oli minu jaoks nii ootuspärane kui ka üllatav. Nendel mängijatel, kes konkursil edukalt esinesid, olid lihasvõimekuse näitajad eranditult väga kõrgel tasemel. Siit võib teha järelduse, et kõrgel tasemel pillimäng eeldab üldjuhul ka head füüsilist võimekust."

Pilliõpe saab alguse maast madalast. Kui pädevad on muusikakoolide erialaõpetajad selles, et juhendada noort nii, et ei tekiks ülekoormustraumasid?

„Siin peaks vahet tegema, kes õpib professionaaliks ja kes mängib pilli enda rõõmuks." Andres leiab, et kuni tund aega pillimängu päevas, asenditest hoolimata, ei tekita ülekoormustraumat. „Probleeme võib hakata tekkima siis, kui keegi tahab professionaaliks saada ja harjutuskoormus läheneb viiekuue tunnini päevas."

APLAUS_2018-suvi_Sisu_trykki.indd 44 11.05.2018 13:43:41

Püüab pedagoogitöös vältida sõna „sport”.

„See sõna kangastub inimestele väga erinevalt ja seepärast võiks asendada selle mõistega „mängija füüsiliste ja motoorsete võimete arendamine”. Kui sport on teatud tulemusele orienteeritud, siis füüsiliste võimete välja arendamine vihjab pikemale, täpsema eesmärgiga protsessile.”

Kui palju füüsilist koormust oleks piisav pillimängija heaks arenguks – kas on mõni universaalne soovitus?

„Nii-öelda rusikareegel oleks järgmine: kui soovid kolm-neli tundi päevas heas toonuses pilli harjutada, siis see tähendab, et ka kolm-neli tundi nädalas võiks füüsilise koormusega tegeleda. Seal väga vahet ei ole, kes millega tegeleb, aga oluline on just see, et ta tegeleb. See on tegelikult päris suur koormus.”

„Siin on aga omad karid. Kui alustad oma füüsiliste võimete arendamisega, siis alguses tavaliselt (pillimängu)võimekus väheneb. Oled natuke väsinum, koormusest taastumine võtab oma energia ja võib hakata tunduma, et see tegevus on ülearu. Oluline on aga järjepidevus, sest plussid hakkavad ilmnema alles mõne kuu kuni poole aasta pärast. Siis hakkab see kasutegur tööle,” lausub Leivategija. „See eeldab, et pool aastat peab eesmärgi nimel arukalt pingutama ja aega planeerima.”

Kindlasti on sellist füüsilise tegevusega tegelemist hea alustada noorel, kelle jaoks sporditegemine ei ole võõras. „Aga nii palju kui ma keskastme muusikakooli õpilasatelt olen uurinud, siis kehalise kasvatuse tundide kohta sageli positiivset tagasisidet ei ole. Eesmärgipärane ja mõtestatud, inimeste individuaalsust arvestav – selline võiks ideaalis olla õppuri füüsiliste võimete arendamise tunni moto. Siiski tundub, et ka iseseisvalt trennis käimine on kasvav trend.”

Magistri- ja doktoritöö kirjutamise aegu, kui Andres toimetas viiuli- ja vioolaõpetajana Heino Elleri nimelises Tartu Muusikakoolis, algatas aktiivne mees õppeaine, mis aitab noorel muusikul

APLAUS_2018-suvi_Sisu_trykki.indd 45 11.05.2018 13:43:52

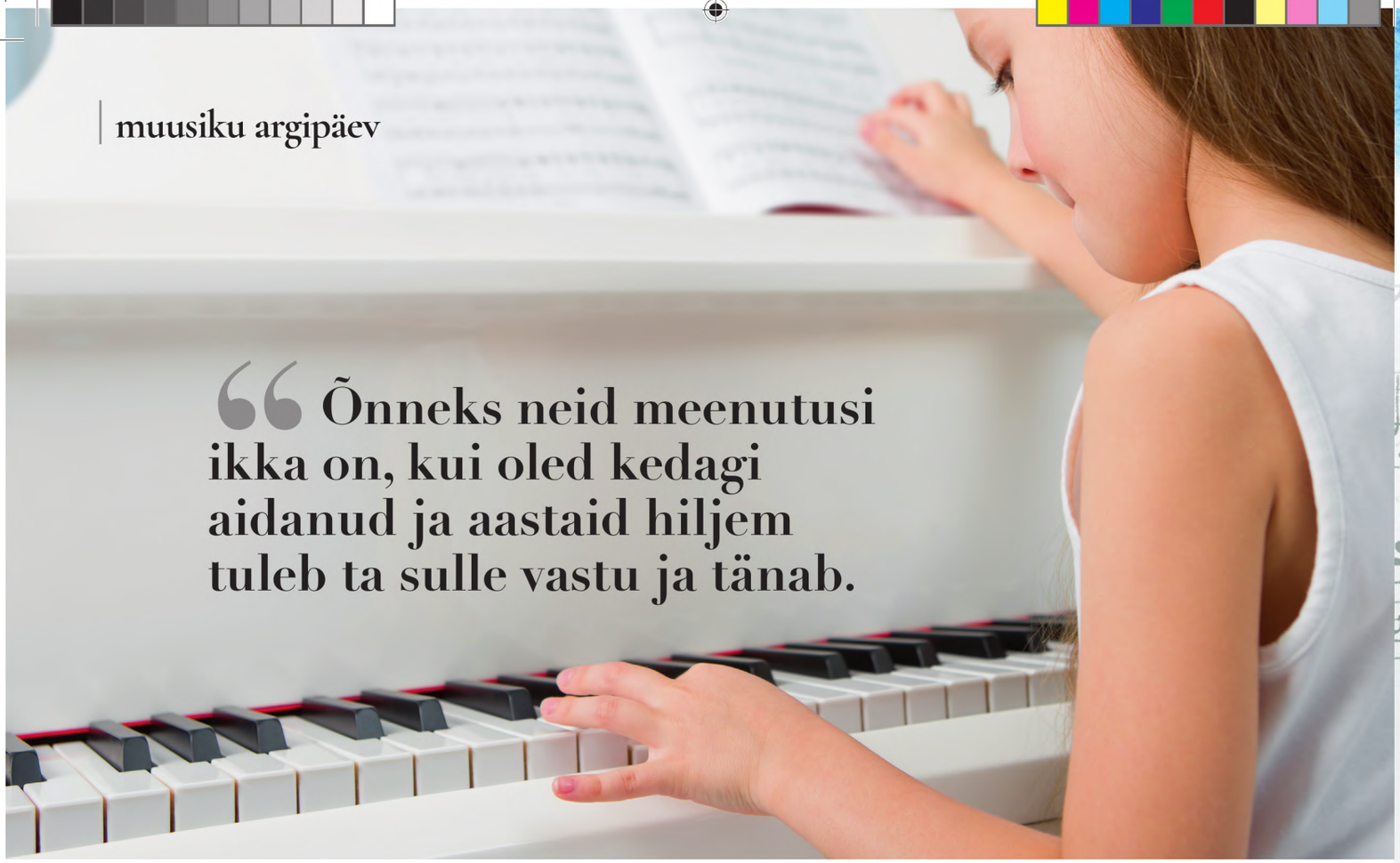

> Õnneks neid meenutusi ikka on, kui oled kedagi aidanud ja aastaid hiljem tuleb ta sulle vastu ja tänab.

arendada enda üldfüüsilist võimekust, vastupidavust, painduvust ja samuti tahet. „Idee tuli eelkõige arusaamisest selle tegevuse otsesest vajadusest," räägib Leivategija. Eesti haridussüsteemis, mis puudutab just muusika süvaõppe haridusasutusi, on mängija füüsiline arendamine jäetud sageli juhuse hoolde ja see paneb meest sügavalt muret tundma. „Arvan, et ka mujal Euroopas, meie kultuuriruumis, on olukord sarnane Eestiga. Kindlasti on üksikuid ettevõtlikke, kes on ära tabanud, et sellega on mõistlik tegeleda. Kindlasti siin-seal tegeletakse, aga sellist süsteemsust, kus õpilase füüsiliste võimete arendamine on õppekava oluline osa, tõenäoliselt ei ole. Sellisele olukorrale optimaalse lahenduse leidmine ei ole õnneks siiski väga ressursimahukas," lausub Leivategija.

Kui ülemängimisest tulenevad traumad muutuvad krooniliseks.

„Kui igal aastal tuleb ette olukord, mil enne pingelist perioodi peab mõneks ajaks pillimängu pooleli jätma ja seetõttu ei saa annet edasi arendada, kas siis tuleks mõelda näiteks eriala muutmise peale?"

„Ma seda julgust ja positsiooni ei ole võtnud, et kellelegi öelda „ära enam mängi". Pigem olen püüdnud ikka leida võimalusi, kuidas jätkata," räägib Leivategija. „Õnneks neid meenutusi ikka on, kui oled kedagi aidanud ja aastaid hiljem tuleb ta sulle vastu ja tänab, et sain talle abiks olla," on mees õnnelik. Küll aga ei asenda tema pedagoogiline tegevus arsti pädevust. „Arsti juures peab ikka käima, kui käsi on põletikus. Aga kuidas seejärel edasi tegutseda – see on mõnikord pikk protsess ja siis saan ehk kaasa rääkida ja aidata. Kuidas ja mida harjutada, kuidas märgata ja tajuda enda mänguaparaadis toimuvaid muutusi. Oluline on märgata."

Kuidas tekiksid suuremad muutused riiklikul tasandil haridusasutustes ja kuidas õpetada teadlikkust muusikapedagoogidele?

„Ega suuri muutusi pole tarviski. Pigem on mõned detailid ideaalpildi tervikust puudu. Aga teooriast veel pisut. Kui me mängime pilli, siis tekivad meie mänguaparaadis vajalikud muutused, areneb liigutusvõimekus ehk pillimänguks vajalik vastupidavus, kiirus, liigutuste täpsus ja mälu, liigutuste koordineeritus. Osalt samasugused muutused tekivad ka siis, kui me tegeleme enda üldfüüsiliste võimete arendamisega. Ehk me ei pea neid pillimänguks vajalikke mänguaparaadi füüsilisi muutusi looma ainult läbi sellise piiratud ressursi nagu pilliharjutamine. Aga sobiva tasakaalu leidmine on siin oluline märksõna," teab Leivategija oma kogemustest.

Füüsilise võimekuse arendamine tasakaalustab psüühilisi protsesse.

„Nii on. Terves kehas terve vaim. See, muusikule vajalik sisemine tasakaal, tuleb sulle trennisaalist kaasa veel lisaboonusena." »

APLAUS_2018-suvi_Sisu_trykki.indd 46 11.05.2018 13:44:04

Gala Grande

L 30. juuni kell 19 Haapsalu piiskopilinnus

Peterburi Suur Sümfooniaorkester (Loode-Venemaa)
Jelizaveta Soina (sopran, Moskva Novaja Opera)
Andrei Breus (bariton, Moskva Suur Teater)
Peeter Laul (klaver), Lev Klõtškov (viiul)
Dirigent Gennadi Tšernov

Piletid müügil Piletilevis ja Piletimaailmas
tchaikovskyfestival.ee

Eesti Kontsert

HAAPSALU 1279

Festivali peatoetaja

MOROBELL UTILITAS EstTrans kaubaveod CIPAX EHTO FRA MARE THALASSO SPA TENE Haapsalu Kultuurikeskus Flamingo

APLAUS_2018-suvi_Sisu_trykki.indd 47 11.05.2018 13:44:14

TŠAIKOVSKI FESTIVAL VÕIKS OLLA HAAPSALU KAUBAMÄRK

Tekst: **MALLE-LIISA RAIGLA** I Fotod: **SHUTTERSTOCK, SCANPIX**

Väike kuurortlinn Haapsalu on tuntud oma lossipargi ja promenaadi poolest. Just selle promenaadi ääres sai inspiratsiooni vene sümfoonia rajaja Pjotr Tšaikovski. Praegu seab pisike Haapsalu end valmis, et võõrustada suvist Tšaikovski festivali.

Promenaadi lõpus, Tšaikovski pingi lähedal on Haapsalus galeriid pidava kunstniku Epp Maria Kokamäe maja. Ta on tihti kuulnud, kui turistid küsivad giidilt, kas Tšaikovski elas tema majas. Teadaolevalt siiski mitte, küll aga meeldis talle seal kandis jalutamas käia.

Praegu, 150 aastat hiljem, on Haapsalu endiselt populaarne suvituskoht. Ajaga on Haapsalu suvenädalavahetused täitnud kõiksugused festivalid. Endale sobiva leiavad nii need, kellele meeldivad vanad autod, vein, füüsilised tegevused, kui ka need, keda paeluvad erinevad muusikastiilid.

„Linn ärkab kevadel ellu, talvel uinub mõnusalt," kirjeldab Haapsalu elu Kokamägi.

Suve saabudes ärkavad Haapsalu vanalinnas galeriid, kohvikud ja väikesed poed ning täiendavad omalt poolt festivalide melu. Kokamäe hinnangul võiks Haapsalu suvel olla suisa kultuuripealinn, kui majutuseosa veidi lihvida. Tema sõnul on festivali ülesanne elamust pakkuda, kuid elamus kaob kiiresti, kui pärast seda peab ette võtma pika autosõidu kodu poole, sest ööbimispaika ei õnnestunud leida. Kokamägi unistab, et Haapsalu suudaks pakkuda terviklikku paketti, mis hõlmab linna tulekut, toitlustust, galeriide külastust ning õhtuti head muusikat.

Kokamägi ise on suur klassikalise muusika austaja ja katsub käia Haapsalus alati Tõnu Kaljustet kuulamas. Ta eelistab kirikukontserte rokk-kont-

APLAUS_2018-suvi_Sisu_trykki.indd 48 11.05.2018 13:44:26

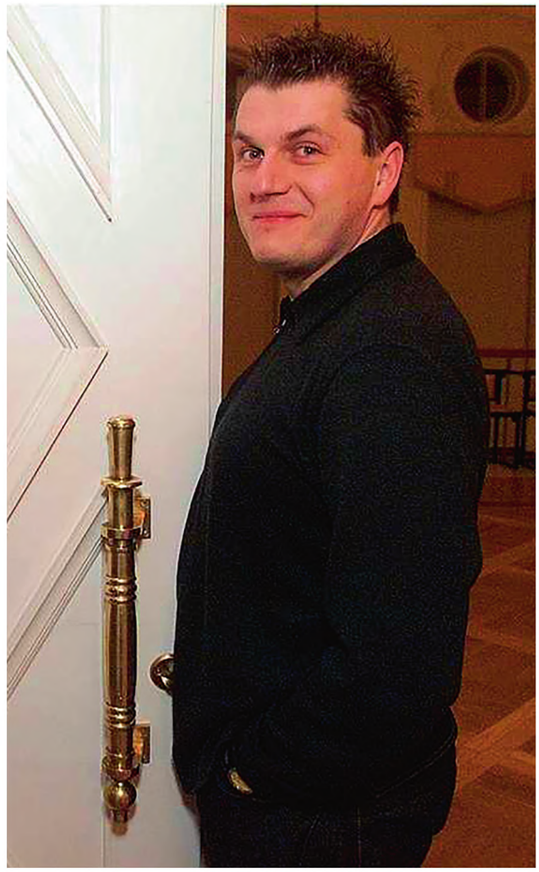

sertidele, viimased on tema jaoks liialt valjud. Ta ütleb, et tema ei ole see, kes jookseb festivalilt festivalile.

„Suvi on meeleheitlik meelelahutamine," ütleb ta. Lühikese suve tõttu tulebki kõik üritused üksteise otsa mahutada. Samas näeb ta oma galeriis, et just festivalide ajal on seal rohkem külastajaid. Ta on tähele pannud, et mida klassikalisem üritus, seda rohkem on ka galeriikülastusi. Kokamäe sõnul tekib ürituste ja galeriikülastuste vahel mõnus sümbioos.

See, milliseks kellegi kultuurisuvi kujuneb, on igaühe enda teha, kinnitas Haapsalus elav muusik Antti Kammiste, kes peab end kehvaks kultuuritarbijaks. Kuna tal on ka endal suviti palju esinemisi, siis vaba aega eelistab ta veeta rahulikult ja üksinda. Kui ta midagi külastab, on see hoolega valitud. Eelmisel aastal käis Kammiste Tšaikovski festivalil kuulamas Kalle Randalut ja Moskva Novaja Opera keelpilliorkestrit.

„Ilm ei olnud küll soosiv, aga see oli ülivõimas ja väga meeldis," meenutab Kammiste. Heaks vahelduseks oli kuulata keerulisemat ja rohkem komponeeritud muusikat. Ise on ta päevad läbi popmuusika sees. Kuigi vestluse ajal ei olnud Kammiste veel tänavuse festivalikavaga tutvunud, siis arvab ta, et läheb tänavugi midagi analoogset kuulama.

Kokamägi arvates oleks möödunud aastal Väikese viigi ujuvlavale plaanitud „Luikede järve" balletietendus olnud väga efektne, tõeline luikede järv. Paraku möödunud aastal siiski luiged Väikesel viigil vihma tõttu tantsima ei hakanud, viigi asemel asemel tantsisid nad lossipargis.

Kindlasti peaks Kokamäe hinnangul esitama festivalil balletimuusikat, sest Tšaikovski kirjutas seda väga palju. Kokamäe sõnul eristubki Tšaikovski festival teistest selle poolest, et see on samal ajal nii tantsu- kui ka muusikafestival.

Antti Kammiste ütleb, et heliloojal Tšaikovskil on Haapsalu juures suur roll. Tema tähtsus on küll iga inimese jaoks erinev ja ajas muutuv, kuid Haapsalu oli helilooja loomingule oluline inspiratsioonipaik. Naljatades ütleb Kammiste, et Haapsalus hingatakse sama õhku, mida hingas omal ajal Tšaikovski.

Mõlemad peavad Tšaikovskit Haapsalule oluliseks inimeseks ning ütlevad, et sellist tüüpi festival teeb Haapsalule ja kogu Eestile ainult au. Kergemat muusikat saab kuulata kõikjal. Samuti kinnitavad mõlemad, et see festival võib saada suisa Haapsalu kaubamärgkiks Valge Daami ja pitsiliste sallide kõrval. Seda enam, et kumbki neist ei kujuta ette, et Tšaikovski festival toimuks kusagil mujal. »

APLAUS_2018-suvi_Sisu_trykki.indd 49 11.05.2018 13:44:38

Eesti Kontserdi

festivali-suvi

Lisainfo: eestikontsert.ee

APLAUS_2018-suvi_Sisu_trykki.indd 50 11.05.2018 13:44:50

29.06–15.07 Ida-Virumaa

apsalu

10.–16.06 Tartu Raadi lennukiangaar

aja

2.06 Viljandi laululava

APLAUS_2018-suvi_Sisu_trykki.indd 52 11.05.2018 13:45:09

P 27. mai kell 19 Vene Teater
Bob Mintzer (saksofon, USA)
Estonian Dream Big Band
Kunstiline juht Siim Aimla

Estonian Dream Big Bandi 20. sünnipäeva puhul teeb Eesti Kontsert džässisõpradele kingituse ja toob kontserdipubliku ette Los Angelesi saksofonisti Bob Mintzeri. Mintzeri fenomen seisneb just bigbändi kõla, ettekande intensiivsuse ja stiilivabaduse tõstmises ületamatule kõrgusele. Bob Mintzer on maailmaklassi muusik, kelle album „All L.A. Band" on nomineeritud ka Grammy auhinnale.

L 2. juuni kell 21 Viljandi lauluväljak
Carmen Loves Jazz

„Carmen Loves Jazz" on George Bizet' kultusooperi uusversioon bigbändi saatel. Traditsioonilise „Carmeni" kõrval mõjub suvine lavaversioon erinevate žanrite ja stiilide plahvatuslikult põneva kombinatsioonina. Laval on korraga laulvad ja tantsivad tegelaskujud – põimuvad palav kirg, sügav armastus, särtsakus ja elunautimine. Ükskõikseks ei jää keegi, ei laval ega saalis.

Muusika: George Bizet
Muusikajuht ja dirigent: Siim Aimla
Koreograaf-lavastaja: Marina Kesler (Eesti Rahvusballett)
Kunstnik: Madis Nurms
Valguskunstnik: Margus Vaigur (Teater Endla)
Osades: Carmen – Sofia Rubina-Hunter, Marita Weinrank (Eesti Rahvusballett), José – René Soom (Rahvusooper Estonia), Jevgeni Grib (Eesti Rahvusballett), Escamillo – Kristjan Kasearu, Anatoli Arhangelski (Eesti Rahvusballett), Estonian Dream Big Band. Kaastegev TÜ VKA segakoor, dirigent Pille Kährik.

R 8. juuni kell 18 Pärnu kontserdimaja
L 9. juuni kell 18 Pärnu kontserdimaja
Carl Zeller. „Linnukaupleja"
Rahvusooper Estonia etendus.

Zelleri tuntuim operett „Linnukaupleja" on komöödia, mille tegevus toimub 18. sajandi Baieris. Tirooli noormees Adam on armunud küla kirjakandjasse Kristelisse. Erinevatel põhjustel satuvad nad õukonnas romantilise intriigi keskele. Loole lisavad vürtsi kaunis vürstinna, soliidses eas armunäljas parunipeili Adelaide, üliosav altkäemaksuvõtja jäägermeister Weps ning kergemeelne võlategija krahv Stanislaus.

---

9. juuni Väravatorn
Hortus. „Vahemere mosaiik"
Hortus Musicus esitab muusikat vahemereäärsetest maadest.

APLAUS_2018-suvi_Sisu_trykki.indd 53 11.05.2018 13:45:20

P 10. juuni kell 20
E 11. juuni kell 20
T 12. juuni kell 20
K 13. juuni kell 20
N 14. juuni kell 20
R 15. juuni kell 20
L 16. juuni kell 20
Tartu Raadi lennukiangaar

„TÖNK“ Eesti mängud 3
Trad.Attack!
Lavakunstikooli 28. lend
Peeter Jalakas

Mängud on olnud inimkonna arengus ja ajaloos olulise tähtsusega.
Miks see nii on?
Miks otsustas meie muidu pigem ratsionaalse olekuga esivanem raisata raskelt kätte tulnud talvist energiat mõttetustele? Ajas harjavarre läbi vammusevarruka ning puges pimedal õhtul ise selle alla, et mängida kaelkirjakut? Või tegi tarbeesemetest töngi, täiesti kasutu asja?
Muusikalavastus, mis jutustab loo mängudest ja inimese kujunemisest.

Autor: Sigismund von Krahl
Lavastaja: Peeter Jalakas (Von Krahli Teater)
Muusika: Trad.Attack!
Kunstnikud: Kärt Ojavee ja Edith Karlson
Video: Martti Helde

„Tönk” on lavastus, milles muusikal on täita eriline roll. Laval on Trad.Attack!, kelle muusika on seotud meie rahvapärimusega. Ka asukoht, Tartu Raadi lennukiangaar Eesti Rahva Muuseumi vahetus naabruses, on tähenduslik ja etendusele kõige loogilisem.

Lavastus on pühendatud Eesti Vabariigi 100. sünnipäevale.
Produktsioon: SA Eesti Kontsert
Toetaja: Tartu linnavalitsus

APLAUS_2018-suvi_Sisu_trykki.indd 54 11.05.2018 13:46:09

K 13. juuni kell 18 Tartu Pauluse kirik
N 14. juuni kell 18 Estonia kontserdisaal
R 15. juuni kell 21 Kuressaare spordisaal (EMLS 30)
Eesti reekviemid
Kontsert küüditamise aastapäeval

Kavas on Eduard Tubina „Reekviem langenud sõduritele" ning Cyrillus Kreegi reekviem c-moll. Esinevad Eesti Rahvusmeeskoor, Rahvusooper Estonia poistekoor, Tartu poistekoor, Uue tänava orkester, Iris Oja (metsosopran), Piret Aidulo (orel), Indrek Vau (trompet), Anto Õnnis ja Tiit Joamets (löökpillid). Dirigendid on Mikk Üleoja ja Kaspar Mänd. Kontserdid on pühendatud Eesti Vabariigi 100. sünnipäevale ja toimuvad koostöös Eesti Meestelaulu Seltsiga.

R 6. juuli kell 20 Karksi Peetri kirik
Ansambli JÄÄÄÄR kontsert

Vaatamata ansambli JÄÄÄÄR jahedavõitu nimele, on nende muusika soojendanud meid juba 28 aastat ning alati on kõikjal Eestis jätkunud ansambli kaunitele meloodiatele ja mõtestatud laulutekstidele arvukalt kuulajaid.

P 8. juuli kell 16 Karksi-Nuia õigeusu kirik
Hortus Musicus

R 10. august kell 18 Stenbocki maja õu
Stenbocki maja õuemuusika
Musitseerivad Elina Nechayeva (sopran), Ksenia Kuchukova (sopran), Auli Lonks (klaver). Sissepääs tasuta!

Haapsalu Tšaikovski festival 28.–30. juuni

Möödunud aastal toimunud esimene Haapsalu Tšaikovski festival pälvis publiku tähelepanu, kriitikute tunnustuse ja mitu kaalukat auhinda. MTÜ Lääne-Eesti Turism omistas festivalile 2017. aasta turismiteo konkursil esikoha ja Haapsalu linn tunnustas festivali 2017. aasta Haapsalu säravaima kultuurisündmuse tiitliga. Tänavune festival toob publiku ette külalisesinejad Eesti professionaalse muusika hällist Peterburist, kust on saabumas kaks esinduslikku kollektiivi. Oodatud on kõik, kellele lähevad korda ilu, romantika, suured tunded ja võrratud meloodiad, teisalt ajaloolised kontserdipaigad, sumedad suveõhtud, romantiline vanalinn ja muidugi peamine – suurejooneline Tšaikovski muusika.

N 28. juuni kell 19 Haapsalu toomkirik
Vene romantiline koorimuusika
Peterburi Riiklik Akadeemiline Koorikapell
Dirigent Vladislav Tšernušenko
Kavas Tšaikovski, Rahmaninov, Sviridov

Peterburi Riiklik Akadeemiline Koorikapell on vene muusikaelus erilisel kohal. Peterburi linnaga samal ajal rajatud kapell on professionaalsete vene muusikakollektiivide alustala. Suur segakoor esindab võimsat vene koorikultuuri. Haapsalus esitab koor vene koorimuusika kuldrepertuaari, kõlab rahvuslike aarete – Tšaikovski, Rahmaninovi ja Sviridovi – koorimuusika.

APLAUS_2018-suvi_Sisu_trykki.indd 56 11.05.2018 13:46:30

N 28. juuni kell 22 Haapsalu kuursaal
Romansid ja luule
Priit Volmer (bass, RO Estonia)
René Soom (bariton, RO Estonia)
Janika Rand-Sirp (klaver)

Priit Volmer ja René Soom on mitmekülgsed artistid. Haapsalu Tšaikovski festivali jaoks ühendavad nad jõud ja astuvad publiku ette nii lauljate kui ka näitlejatena. Tulemus saab olema terviklik elamus – vene muusika ja luule haarav sümbioos.

R 29. juuni kell 16 Uuemõisa mõis
Klassikatähed 2018
Esinevad tänavuse hooaja finalistid:
Tanel-Eiko Novikov (löökpillid)
Ingely Laiv (oboe)
Johannes Põlda (viiul)
Kaspar-Oskar Kramp (tromboon)
Sven-Sander Šestakov (klaver)
Kristiina Rokashevich (klaver, klassikatähtede 2016. aasta finalist)

Noori muusikuid ja klassikalist muusikat tutvustava populaarse telekonkursi „Klassikatähed“ finalistid esitavad nii selle hooaja saates kõlanud kui ka ajanappuse tõttu sinna mitte mahtunud muusikat.

R 29. juuni kell 19 Läänemaa Ühisgümnaasium
Klaveriõhtu: Peeter Laul
Kavas Tšaikovski, Skrjabin, Rahmaninov

Peterburis resideeriv Peeter Laul on kaasaja säravaim eesti pianist maailmalavadel. Ta on mitme rahvusvahelise konkursi laureaat ja võitnud muuhulgas esikoha rahvusvahelisel Skrjabini-nimelisel pianistide konkursil Moskvas. Tema sooloõhtul Läänemaa Ühisgümnaasiumi ajaloolises aulas kõlab vene romantiline klaverimuusika, mille esitusi on Peeter Laulu puhul eriliselt hinnatud. Kontserdil kõlab ka Tšaikovski festivali nimilugu „Mälestusi Haapsalust“.

R 29. juuni kell 23 Haapsalu piiskopilinnus
Balletiöö
Vanemuise teatri rahvusvahelise balletitrupi solistid: Amy Bowring (Austraalia), Maria Engel (Saksamaa), Tarasina Masi (USA), Merilin Mutli (Eesti), Laura Denise Quin (Suurbritannia), Emily May Ward (Suurbritannia), Brandon Alexander (USA), Alexander Germain Drew (Suurbritannia), Matthieu Marie Ferdinand Hervé (Prantsusmaa), Matteo Giulio Tonolo (Itaalia).
Kaastegevad Vanemuise Tantsu- ja Balletikooli õpilased Diana Lanevskaja, Triin Mutli, Eliise Oras, Merily Teder ja Gertrud Tomson.
Lavastaja Mare Tommingas, valguskujundus Tõnis Järs, repetiitor Rufina Noor
Kavas on katkendid Tšaikovski ballettidest „Uinuv kaunitar“, „Jevgeni Onegin“, „Luikede järv“.

Tšaikovski aegumatud balletid on iga balletiteatri nurgakivi – Tšaikovski balletigala iga balletihuvilise unistus. Haapsalu piiskopilinnuse vabaõhulaval säravad Vanemuise rahvusvahelise balletitrupi solistid, kaasa teevad Vanemuise Tantsu- ja Balletikooli õpilased. Oodata on imelist balletiööd täis emotsioone, kirge ja lummavat ilu.

APLAUS_2018-suvi_Sisu_trykki.indd 57 11.05.2018 13:46:42

L 30. juuni kell 16 Haapsalu toomkirik

„Souvenir de Florence“

Peterburi Suur Sümfooniaorkester (Loode-Venemaa)
Kavas Tšaikovski. „Aastaajad“ op. 37b („Mai“, „Juuni“, „Juuli“), „Mälestus Firenzest“ op. 70.
Tšaikovski keelpillimuusika on võimas, liigutav ja romantilistest tunnetest tulvil. Kontserdi peateoseks on helilooja üks kauneim keelpilliteos „Souvenir de

Florence“, mis jõudis noodipaberile pärast muljeterikast külaskäiku Firenzesse. Orkestris mängivad kuulsa vene keelpillikultuuri parimad esindajad Peterburi suurejooneliselt muusikaareenilt.

L 30. juuni kell 19 Haapsalu piiskopilinnus

Gala grande

Peterburi Suur Sümfooniaorkester (Loode-Venemaa)

Peeter Laul (klaver), Jelizaveta Soina (sopran, Moskva Novaja Opera), Andrei Breus (bariton, Moskva Suur Teater), Lev Klõtškov (viiul)
Dirigent Gennadi Tšernov
Pjotr Tšaikovski klaverikontsert nr 1 b-moll, katkendid teostest „Uinuv kaunitar“, „Luikede järv“, „Jevgeni Onegin“, pidulik avamäng „1812“

Suurejooneline galaõhtu toob publikuni märgilise tähendusega muusika, mis vaimustab ühtviisi nii harva kontserdile sattuvat kuulajat kui ka pühendunud publikut. Kindel on see, et Vene orkestri esituses on Tšaikovski alati eriline ja elamusest keegi ilma ei jää. Moskva Suure Teatri ja Novaja Opera solistid esitavad ooperi „Jevgeni Onegin“ võtmestseene ning võrratu balletimuusika kõlab just nii nõtkelt ja säravalt kui tollase õukonna toretsevatel ballidel. Õhtu lõpetab uhke avamäng „1812“, mille kõrgpunktis löövad kaasa Haapsalu toomkiriku kellad, ja kui ajaloolise suurtüki jaoks on õhuniiskus sobiv, saab kuulda ka kahuripauke.

L 30. juuni kell 22 Haapsalu kultuurikeskus

„Jazzkovsky“

Tim Kliphuis Trio (Holland), Tallinna Muusikakeskkooli orkester

Paar aastat tagasi Eesti publiku vaimustunud vastuvõtu pälvinud viiuldaja ning džässiseadete meister Tim Kliphuis oma trioga pakub festivali viimasel kontserdil kuulamiseks valiku Tšaikovski muusikat džässilikus võtmes. Kõlavad teemad teostest „Serenaad“ ja „Mälestusi Haapsalust“, samuti Ellington ja Copland. Kontserdile annab nooruslikku sära Tallinna Muusikakeskkooli sümfooniaorkestri keelpillikoosseis, kust on kindlasti võrsumas mõne tulevase Tšaikovski festivali solistid.

---

7 linna muusika 20!

29. juuni – 15. juuli Ida-Virumaal

Kahekümnendat korda toimuv suvine festival on leidnud keskse koha Ida-Virumaa muusikaelus. Festivali algne idee – seitse päeva, seitse kontserti, seitse linna – on aegade jooksul täienenud ning praeguseks on „7 linna muusika” kujunenud kahekümne kontserdiga suursündmuseks Ida-Virumaa põnevates kontserdipaikades.

Enamik festivalil esitatavatest kavadest on legendide repertuaarist, üles astuvad Eesti oleviku ja tuleviku muusikud ning ka väliskülalised.

APLAUS_2018-suvi_Sisu_trykki.indd 58 11.05.2018 13:46:55

R 29. juuni kell 19 Iisaku kirik
Vene romantiline koorimuusika
Peterburi Riiklik Akadeemiline Koorikapell
Dirigent Vladislav Tšernušenko
Kavas Tšaikovski, Rahmaninov, Sviridov, rahvamuusika

R. 29. juuni kell 19 Saka rahvamaja
Järsumäe Virve (ehk Kihnu Virve) pereansambel

L 30. juuni kell 20 Jõhvi kontserdimaja
Klassikahittide õhtukontsert
Arvo Leibur (viiul), Terje Terasmaa (vibrafon), Heiki Mätlik (kitarr)

Õhtukontserdi kavas kuuleb ungari tantsu, tangot, mustlasviise, sambat ja palju muud meeldejäävat.

P 1. juuli kell 16 Narva muuseum
Hortus Musicus

Hortus Musicus klassifitseerub peamiselt vanamuusika ansamblite hulka, kuid nende omapära seisneb stambivabas, loomingulises suhtumises meist ajaliselt, ent mitte sisuliselt kaugesse muusikasse. Nii rõõmustabki kontsert kuulajaid rikkaliku elamusega.

P 1. juuli kell 19 Jõhvi kontserdimaja
Gala grande
Peterburi Suur Sümfooniaorkester (Loode-Venemaa)
Peeter Laul (klaver), Jelizaveta Soina (sopran, Moskva Novaja Opera), Andrei Breus (bariton, Moskva Suur Teater), Lev Klõtškov (viiul)
Dirigent Gennadi Tšernov
Kavas Tšaikovski. Klaverikontsert nr 1, katkendid ballettidest „Uinuv kaunitar“ ja „Luikede järv“ ning ooperist „Jevgeni Onegin“, pidulik avamäng „1812“

T 3. juuli kell 19 Kohtla-Järve kultuurikeskus
Vokaalansambel Others

Uus, aga ambitsioonikas tulija Eesti vokaalansamblite skeenel: Triin Saarela, Liisa Surva, Dagmar Oja, Mikk Saar, Bert Pringi, Märten Surva. Others pakub kuulajaile kõrge kvaliteediga a cappella töötlusi eesti autorite loomingust ning tuntud poplugudest, samuti omaloomingut.

K 4. juuli kell 19 Toila Valgevilla sisehoov
„Urmas Alenderi laulud“
Margus Vaher ja Paul Neitsov (kitarr)

Kontserdikava viib kuulajad läbi Urmas Alenderi loomingu. „Vaiki, kui võid“, „Kui mind enam ei ole“, „Võta mind lehtede varju“ – on ainult mõned tähised sellest hingelähedasest kavast.

N 5. juuli kell 18 Sillamäe kultuurikeskus
„Juhusik kohtumine“
Maris Liloson (sopran)
René Soom (bariton)
Siim Selis (klaver)

Kavas on aegumatud ja unustatud meloodiad, mõeldes Georg Otsale.

R 6. juuli kell 19 Jõhvi Mihkli kirik
„Mulle meeldib maa“
Liisi Koikson, Marko Matvere
Peep Raun (akordion), Paul Daniel (kitarr)

Idülliline kontsert armastatud eesti lauljatelt Marko Matverelt ja Liisi Koiksonilt. Esitamisele tulevad vanad merelaulud – ballaadid, mahedahäälse Liisi hitid ja loomulikult „Tuulevaiksel ööl“.

L 7. juuli kell 20 Noorus SPA & Hotelli õu
„Nii täiuslik see“
Birgit Sarrap ja Peter Põder (kitarr)

Kontserdil saab kuulata nii eesti kui ka muu maailma mõnusaid suviseid lugusid, sh Birgiti enda repertuaari parimaid palasid.

P 8. juuli kell 17 Kukruse Polaarmõis
Mari Jürjensi soolokontsert
Mari Jürjens (Pokinen) on laulja ja laulukirjutaja, kelle kaaslaseks laval on kitarr. Mari laulud räägivad armastusest sõpradest ja elust.

T 10. juuli kell 19 Saka mõis
„Suveõhtu laulud“
Hedvig Hanson ja Kalle Pilli (kitarr)

Duo kõlab puhtalt ja meeliülendavalt ning joonistab välja Hedvig Hansoni loomingu emaliku helluse ja naiseliku sensuaalsuse.

APLAUS_2018-suvi_Sisu_trykki.indd 59 11.05.2018 13:47:09

K 11. juuli kell 19 Kohtla-Nõmme, Eesti Kaevandusmuuseum
ABBA laulude kontsert
Lauri Liiv ja Jakko Maltis (klahvpillid, vokaal)

Kavas on ansambli ABBA unustamatud hitid ja muusika, mis elab nüüd oma elu: „Waterloo", „Mamma Mia", „Money, money, money", „The winner takes it all" jpm.

N 12. juuli kell 19
Toila Spa Hotell, restoran Mio Mare
Adele'i laulude kontsert
Kaire Vilgats ja Jakko Maltis (klahvpillid, vokaal)

Kaire ja Jakko koosluses kõlavad Adele'i suured laulud, mis on saanud alguse lihtsast klaveriseadest. Lisaks sellele soojendavad kuulajate hinge eestikeelse loomingu parimad pärlid.

N 12. juuli kell 19 Purtse kindlus
MandoTrio suvekontsert
Hans Mihkel Vares, Tanel Sakrits, Kristjan Kuusmik

MandoTrio on kolmest energiat täis noorest mandoliinimängijast koosnev pärimusklassikat ning omaloomingut viljelev koosseis, mis sai alguse 2016. aasta oktoobris.

R 13. juuli kell 20 Toila sadam
Toila sadama Pop&Funk
James Werts World Project
La La Ladies

James Werts World Project on USA päritolu särava laulja/basskitarristi ja eesti tippmuusikute ühisprojekt. Ansambli repertuaar on väga lai hõlmates parimaid lugusid jazzi, R&B, funky, souli, reggae, popi ja roki vallast. Kõlab Stingi, Prince'i, Bruno Marsi, Pharrell Williamsi jt armastatud muusikute looming.

L 14. juuli kell 17 Mäetaguse mõis
Unustamatud laulud eesti ja vene filmikunsti klassikast
Mati Turi (tenor)
Hain Hõlpus (klaver)
Lisaks laule eesti teatrilavastustest ja kauneid ballaade eesti heliloojatelt

P 15. juuli kell 12 Toila Pargi Kohvik
Lotte pannkoogihommik!
Gerli Padar (Lotte)
Koguperehommik on täis vahvaid laule ja häid pannkooke! Oodatud on suured ja väikesed.

P 15. juuli kell 16 Meresuu Spa & Hotel
Tuntud ja tundmatu Jimi Hendrix
Jaak Sooäär (elektrikitarr), Robert Linna (laul)
Henno Kelp (basskitarr), Kristjan Kallas (trummid)

Kontserdil kuuleb Hendrixi tuntud hittide kõrval kompositsioone, mis kõlavad avalikkuse ees harvemini, kui nad vääriksid.
Kontsert on tasuta!

P 15. juuli kell 19 Jõhvi kontserdimaja
Festivali lõppkontsert
Jiuming Shen (klaver, Hiina)

Festivalile paneb muusikalise punkti rikkalikult kauni muusikaga klaverikontsert. Kavas Haydn. Variatsioonid f-moll; Schumann. „Keisleriana"; Skrjabin. Sonaat nr 5

4.–7. juuli VIII Hortus Musicuse suvefestival In Horto Regis

K 4. juulil kell 18 Väravatorn
"Tutto Italia"
Itaalia muusikat keskajast Corellini

N 5. juuli kell 18 Väravatorn
In Horto Regis
„Carmina Burana"
Kavas muusika 12. sajandi käsikirjast. Kunstiline juht on Andres Mustonen.

R 6. juuli kell 18 Niguliste kirik
„Õpetussõnad"/"Proverbia"
Kavas keskaja vaimulik muusika, Monteverdi, Charpentier, Kaumann jt. Kunstiline juht on Andres Mustonen.

L 7. juuli kell 18 Väravatorn
„Forellikvintett"
Andres Mustonen (viiul)
Helena Altmanis (vioola)
Tõnu Jõesaar (tšello)
Taavo Remmel (kontrabass)
Ivo Sillamaa (haamerklaver)
Kavas: Schuberti Klaverikvintett A-duur („Forellikvintett") D-667, op 114

APLAUS_2018-suvi_Sisu_trykki.indd 60 11.05.2018 13:47:21

XIII Pärnu ooperipäevad, 5.–7. juuli Pärnu kontserdimaja

Pärnu ooperipäevad on kohtumispaik kõikidele ooperigurmaanidele. Üle aasta toimuv festival toob Eesti parima akustikaga saali ooperid, mida ei ole varem Eestis esitatud või on meie lavadele sattunud üliharva. Kolmeteistkümnendatel ooperipäevadel kostitab meid hea ja paremaga Moskva Boriss Pokrovski nimeline kammermuusikateater. Mõlemad ooperid on teatri repertuaaris värsked, esietendunud 2017. aastal

N 5. juuli kell 19 Pärnu kontserdimaja

Kalevi Aho „Frida ja Diego“

Moskva Boriss Pokrovski nimeline kammermuusikateater

Lavastaja Arne Mikk

Tõestisündinud lool põhinev ooper räägib Mehhiko kunstnike Diego Rivera ja Frida Kahlo suhetest vene revolutsionääri Lev Trotski ning tema abikaasa Natalja Sedovaga. Tegevus leiab aset Mehhikos poliitiliselt rahututel aastatel 1939–1940. Lev Trotski ei ole selles lavastuses lihtsalt vana emigrandist revolutsionäär, vaid ka kirglik armastaja.

R 6. juuli kell 19 Pärnu kontserdimaja

Grioacchino Rossini „Türklane Itaalias“

Moskva Boriss Pokrovski nimeline kammermuusikateater

„Türklane Itaalias“ on elurõõmus, meloodiline ja teravmeelne Rossini ooper helilooja varasemast loomeperioodist. Ooperi libreto kirjutas Felice Romani, võttes aluseks Caterino Mazzola poolt Franz Seydelmanni samanimelisele ooperile valminud libreto. Tegevustiku virrvarris põimuvad mustlaste, türklaste ja itaallaste intriigid ning armulood.

L 7. juuli kell 19 Pärnu kontserdimaja

Ooperigala „Maailma maitsed“

Moskva Boriss Pokrovski nimeline kammermuusikateater

Õhtut juhib Anu Välba

APLAUS_2018-suvi_Sisu_trykki.indd 61 11.05.2018 13:47:30

XI Saaremaa ooperipäevad 19.–28. juuli 2018

Saaremaa ooperipäevad on Baltimaade populaarseim ooperifestival, mis leiab aset südasuvel Kuressaare ajaloolises lossihoovis, kuhu selle tarvis püstitatakse 2000 istekohaga ooperimaja. Saaremaa pealinn Kuressaare ärkab sel ajal eriliselt ellu: tänavakohvikute terrassid on hilisõhtuni avatud ning rahvas on peomeeleolus.
Tänavused peakülalised on Shanghai ooperiteater ja Ungari Riigiooper.

N 19. juuli kell 20 Kuressaare lossi ooperimaja
Bizet. „Carmen“
Shanghai ooperiteater

„Kui sind armastan, vaata ette!“ – need sõnad Carmeni kuulsast aariast on teinud temast kahtlemata ühe ooperimaailma tuntuima femme fatale'i. Tuline armastuslugu on tulvil kirge, armukadedust ja kättemaksu. 2018. aasta Saaremaa ooperipäevadel esitatav „Carmen“ on Shanghai ooperiteatri, Hongkongi ooperiteatri ja Sloveenia rahvusteatri koostöö, mille lavastaja on Philippe Arlaud. Üks kõrgetasemelisi nüüdisaegseid Hiina muusikateatreid, Shanghai ooperiteater, asutati 1956. aastal. Viimase kuuekümne aasta jooksul on teater lavale toonud arvukalt oopereid, tantsudraamasid, muusikale ning koori-, sümfoonia- ja tantsuteoseid.

R 20. juuli kell 20 Kuressaare lossi ooperimaja
Tantsugala
Shanghai ooperiteater

Shanghai ooperimaja tantsutrupp on viimase 60 aasta jooksul mänginud Hiina traditsioonilise tantsuteatri maastikul olulist rolli. Laiavalikulisest repertuaarist leiab sellise olulise teetähise hiina tantsukultuuris nagu „Dagger Society“, samuti terve hulga teisi suurepäraseid tantsudraamasid nagu „Lotus Lantern“, „Banping Mountain“, „In the Shadow of the Moon“, „Phoenix in the Qi Mounain“, „The Fragrance of Lily Magnolia“, „Legend of Dayu“, „The Spring and Autumn of Wu and Yue“, mis on toonud kokku mitmeid erakordseid koreograafe ning artiste.

APLAUS_2018-suvi_Sisu_trykki.indd 62 11.05.2018 13:47:43

L 21. juuli kell 20 Kuressaare lossi ooperimaja
Wen Deqing. „Riskantne mäng“
Shanghai ooperiteater

Jahedal uusaastaõhtul naudib jõukas Zhao oma perega pärast õhtusööki lund ja muusikat. Ootamatult ilmub tema majja räbalais kerjus ja meeste elud muutuvad igaveseks. „Riskantne mäng“ on hiina helilooja Wen Deqingi ooper, mis põhineb Gao Xiaoshengi novellil „Õnnemäng lumisel ööl“. Ooperi puhul tõstetakse esile autoripoolset uudset sümbolistlikku kontseptsiooni, mida on vürtsitatud allegooria ja filosoofiaga, ning ooperi muusika ebatavalist monotonaalsust. Lavastust on esitatud Hiinas, Šveitsis, Soomes, Savonlinna ooperipäevadel ning Suurbritannias.

P 22. juuli kell 16 Kuressaare lossi ooperimaja
„Guugelmuugelpunktkomm“
Teater Vanemuine
Ooper lastele ja suurtele ühes vaatuses
Muusika: Tauno Aints
Lavastaja: Marko Matvere
Osades: Pirjo Jonas, Simo Breede, Reigo Tamm, Märt Jakobson, Karmen Puis, Merle Jalakas, Vanemuise teatri ooperikoor ja sümfooniaorkester
Dirigent Taavi Kull

„Guugelmuugelpunktkomm“ on lugu sellest, mis juhtub siis, kui lülitad mobiili välja. Siis saab ennast guugeldada ja muugeldada võlumaailma, kus on värvilised seiklused, muusika ja teatrimaagia.

K 25. juuli kell 20 Kuressaare lossi ooperimaja
Mozart. „Figaro pulm“
Ungari Riigiooper

Kohtume vana sõbra Sevilla habemeajaja ning tema armsama Susannaga otse kesk hullumeelset kaost ning rappakiskuvat pulmapäeva. Judit Galgóczy lavastus võtab luubi alla elumängu, milles igaüks on keegi teine, kui see kellena end esitleb...

N 26. juuli kell 20 Kuressaare lossi ooperimaja
Verdi. „Traviata“
Ungari Riigiooper

Joovastavate pidude lämbe õhkkond, ohjeldamatu luksus, vahuvein ja ... parandamatu haigus. Just selline oli „kameeliadaami“ elu enne armastust. Langenud naine. Just see 19. sajandi publikut ehmatanud süžee tõi lavadele Pariisi kurtisaani Violetta Valery – tänaseni Verdi ühe armastatuima kangelanna.

R 27. juuli kell 20 Kuressaare lossi ooperimaja
J. Strauss jun. „Mustlasparun“
Ungari Riigiooper

Ühel oma Budapesti visiitidest kohtus Johann Strauss juunior Ungari kirjanik Mór Jókaiga, kellega koostöös sündis üks „valsikuninga“ armastatumatest operettidest „Der Zigeunerbaron“. Õhtu täis tšaardaši, mustlasmuusikat, Viini valsse ja kauneid meloodiaid. Mida teeb operetis üks kiilaspäine seakaupmees? Kuidas saab aadlivõsukesest korraga mustlasparun? Kõik saab selgeks, iga asi omal ajal.

L 28. juuli kell 20 Kuressaare lossi ooperimaja
Alexela ooperigala
Ungari Riigiooperi solistid, koor ja sümfooniaorkester
Kõlab igihaljas ooperiklassika

APLAUS_2018-suvi_Sisu_trykki.indd 63 11.05.2018 13:47:53

Tallinna XXXII rahvusvaheline orelifestival 4.–12. august 2018

XXXII Tallinna Rahvusvaheline Orelifestival võtab fookusesse Eesti Vabariigi 100- aastase tähtpäeva, aga ka meie suured klassikud, nagu Rudolf Tobias, kelle surmast möödub 100, Artur Kapp, kelle sünnist möödub 140, ja Peeter Süda, kelle sünnist möödub 135 aastat. Tallinna saabuvad kontserte andma maailmanimed – Amsterdami Concertgebouw organist Erwin Wiersinga ja Saksamaa orelikorüfee Gerhard Weinberger. Vabariigi juubeliaasta puhul astuvad üles ka meie Läti ja Leedu kolleegid ning loomulikult pea kõik meie tegevad kontsertorganistid.

Eesti rikkus on meie ajaloolised orelid kuulsatelt saksa orelimeistritelt nagu Sauer, Ladegast, Voit, Walcker jt, mille on UNESCO koos saksa orelimuusikaga tunnistanud maailma suurimasse kultuuripärandisse kuuluvaks. Hea meel on tõdeda, et UNESCO kultuuripärandi nimekirjas ja kaitse all kaitse on ka Tallinna vanalinnas olevad orelid ja orelimuusika. Festivali kunstiline juht on professor Andres Uibo.

L 28. juuli kell 18.30 Niguliste kirik

Orelifestival esitleb: *In memoriam* Johann Sebastian Bach – 268 aastat surmast
Kammerkoor Collegium Musicale
Kammerorkester BachFest
Andres Uibo (orel), Arete Teemets (sopran), Ka Bo Chan (kontratenor), Endrik Üksvärav (tenor), Andreas Väljamäe (bass)

Kavas kantaat „Lobet den Herrn“ BWV 137, kantaat „Die Friede sei mit dir“ BWV 158, kontsert kahele viiulile ja orkestrile BWV 1043, passacaglia in c BWV 582

APLAUS_2018-suvi_Sisu_trykki.indd 64 11.05.2018 13:48:04

L 4. august kell 16 Niguliste kirik
Kadri Toomoja (orel)
Kavas Bach, Mendelssohn-Bartholdy, Messiaen

L 4. august kell 20 Tallinna toomkirik
Tallinna XXXII Orelifestivali avakontsert
Peterburi kloostri meeskoor Optina Pustõn
Aare-Paul Lattik (orel)
Kavas Bortjanski, Glinka, Lvov, Tšaikovski, Gretšaninov, Kalinnikov, Gubin, Sviridov, Tobias, A. Kapp, Uibo

---

P. 5. august kell 16 Niguliste kirik
Kristiina Vilotševa (orel)
Kavas Clérambault, Bach, Vilotševa

P 5. august kell 20 Niguliste kirik
T 7. august kell 19 Käsmu kirik
Erwin Wiersinga (orel/Holland)
Kavas Bach, Boehm, Vivaldi/Bach, Widor, Jongen, Vierne, Matter, Nibelle, Escaich, Ravel

---

E 6. august kell 20 Niguliste kirik
Dietrich Buxtehude
Mari-Liis Uibo (viiul)
Aare Tammesalu (tšello)
Ka Bo Chan (kontratenor)
Andres Uibo (orel)
Kavas D. Buxtehude ja tema eelkäija F. Tunderi ning D. Buxtehude õpilaste J. S. Bachi ja N. Bruhnsi kantaadid, kammer- ja orelimuusika

---

T 7. august kell 20 Niguliste kirik
L 11. august kell 19 Kullamaa kirik
Vita Kalnciema (orel/Läti)
Kavas Bach, Müthel, Respighi, Ravel, Ķeniņš, Dambis, Einfelde, Zemzaris, Kalējs

---

K 8. august kell 20 Niguliste kirik
Bachi gala
Gerhard Weinberger
Andres Uibo
Vita Kalnciema
Mona Rozdestvenskyte
Ines Maidre
Aare-Paul Lattik
Kavas J. S. Bachi „Orgelbüchlein"/„Orelivihik" (koraalieelmängud) BWV 599-644

N 9. august kell 20 Niguliste kirik
P 12. august kell 19 Nissi kirik
Mona Rozdestvenskyte (orel/Leedu)
Kavas Bach, Mozart, K. Čiurlionis, F. Latenas, M. Duruflé
Kava Nissis Bach, Mendelssohn-Bartholdy, Reger, Liszt

N 9. august kell 19 Tartu Pauluse kirik
Gerhard Weinberger (orel/Saksamaa)
Kavas Bach, Reger, Genzmer, Piechler, Renner, Reger

R 10. august kell 20 Niguliste kirik
Ines Maidre (orel)
Kavas Bach, Tobias, Süda, Karindi, Guilmant, Reinvere (esiettekanne)

L 11. august kell 16 Niguliste kirik
Kristel Aer (orel)
Kavas Bach, Arro, Remme

L 11. august kell 20 Kaarli kirik
Gerhard Weinberger (orel/Saksamaa)
Eesti Rahvusmeeskoor, dirigent Mikk Üleoja
Kavas Reger, Liszt, Schmid, Tobias

P 12. august kell 16 Niguliste kirik
Piret Aidulo (orel)
Kavas Bach, Mägi, Kappel, Zarins

APLAUS_2018-suvi_Sisu_trykki.indd 65 11.05.2018 13:48:18

Evelin Võigemast

Foto: TOOMAS VOLKMANN

Minu *zen* on muusikas.

Teadvelolek, meelerahu, ärksameelsus, sisekaemus, jooga, *mindfulness* ja paljud teised sarnased sõnad leiavad praegusel ajal lakkamatult tee minuni. Kas artiklite, sõprade kogemuste või siis juhuslikult pealt kuuldud vestluste kaudu. Tundub, et lääne inimene on lakkamatut majanduskasvu või isiklikku heaolu taga ajades unustanud ära elamise põhilised väärtused ja nüüd vaatame kõik koos ida poole, et sealt elamise rõõm uuesti üles leida. Nii ka mina.

Kolm aastat tagasi tõmbasin endale mediteerimise äpi, milles rahulik ja soe meeshääl juhendab mind läbi seansi, suunates kuulama ja tähele panema oma hingamise rütmi ja samal ajal vaigistama meelt. Aga ega see minu meel nii kergelt juba vait ei jää. Üsna tihti juhtus nii, et ma ei pannud tähele mitte ühtegi sõna, mis kõrvaklappidest tuli, sest peas vajas lahendamist järjekordne logistiline olukord või muud korduvad mõttemustrid, mis tähelepanu nõudsid. Alguses olin usinam mediteerija, hiljem tekkisid pikad nädalate või isegi kuude pikkused pausid. Äpi kuutasu muudkui jooksis, aga meelerahu ei paistnud kuskil.

Siis sattusin lugema artiklit, kuidas eestlaste kaasabil on spetsiaalselt inimese kuulmismudeli järgi üles ehitatud helikogumik, mis on mõeldud mediteerimise abistamiseks. Esimene 30minutiline seanss oli tasuta kuulamiseks üles pandud. Teiste hinnad olid juba oluliselt krõbedamad kui kontserdipilet. Ja nii ma siis istusin kodus oma diivanil, silmad kinni, kuulates mahedaid helisid ja vete vulinat, kui mõistsin olukorra absurdsust. Selle asemel et minna päriselt mere äärde või metsa, lihtsalt loodusesse jalutama, istun mina kodus ja kuulan loodushääli kõrvaklappidest. See jäi ka viimaseks selliseks korraks.

Mere ääres uidates meenus ammu unustatud tõsiasi, et tegelikult olen ma sellistel hetkedel alati muusikast abi saanud. Vahepealses infomüras ja teadveloleku poole püüeldes oli see meelest läinud ehk et vahel võib eneseotsingute käigus enese täiesti ära kaotada. Tundus, et mul on midagi puudu, sest kõik ju otsivad midagi. Aga minu isiklikud abirattad on mul alati igal hetkel kasutamiseks olemas olnud. Selge see, et igaühele leidub lõpuks oma abivahend, mis teda meele rahustamisel aitab. Ja üks pole parem kui teine. Kas see on siis sport või aiatöö või mediteerimine või näputöö, misiganes kellelegi sobib. Lihtsalt et minu puhul on olnud meele rahustaja või siis vajadusel ka käima tõmbaja alati muusika. Igasugune muusika. Vastavalt hetkele, meeleolule ja vajadusele.

Muusikat kuulates, eriti instrumentaalset muusikat kuulates, vaibub minu üliaktiivne meel täielikult. Süvenedes meloodiatesse, helide taha, olen selles hetkes ja muusikas täielikult kohal. Instrumentaalne muusika sobib minu puhul meele vaigistamiseks seetõttu, et selles ei ole laulusõnu, mis mõtet mingis kindlas suunas juhtima hakkavad. Žanrilisi piire ma endale ei sea, isegi sajandeid mitte. Ühel hetkel on vaja kuulata suuri vene romantikuid, teisel aga Maarja Nuuti.

Alati ei pea kõike idast otsima, meil endil on ka need teadmised kogu aeg olemas olnud. Muusika, kas siis lõõtsa saatel Lõuna-Eesti sugulaste seltsis, laulupeol, kontserdisaalis või suurel vabaõhukontserdil. Tuleb leida lihtsalt endale sobiv helistik ja arranžeering ja siis sellele jäägitult keskenduda. Ükskõik kas siis pilli mängides või teisi kuulates.

Minu *zen* on muusikas. »

APLAUS_2018-suvi_Sisu_trykki.indd 66 11.05.2018 13:48:31

Ehedad muusikaelamused sünnivad kooskõlas

SALVA
KINDLUSTUS
25 AASTAT USALDUST

Eesti Kontserdi suurtoetaja

APLAUS_2018-suvi_Sisu_trykki.indd 67 11.05.2018 13:49:10

Eesti Kontsert

Sügishooaja tähed nüüd müügil!

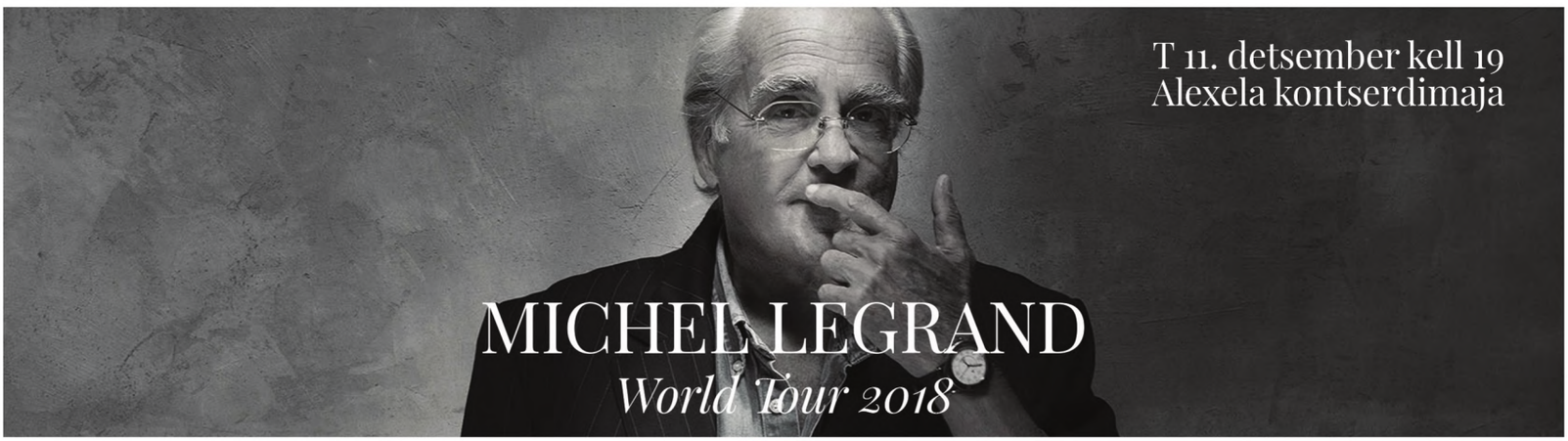

T 11. detsember kell 19
Alexela kontserdimaja

MICHEL LEGRAND
World Tour 2018

Golden World Tour:

THE KING'S SINGERS
50

T 23.10 kell 19 Vanemuise kontserdimaja
K 24.10 kell 19 Pärnu kontserdimaja
N 25.10 kell 19 Estonia kontserdisaal

KONZERTHAUSORCHESTER BERLIN

29. september kell 19 Estonia kontserdisaal
Eesti Kontserdi hooaja avakontsert

XI RAHVUSVAHELINE FESTIVAL

KLAVER 2018

5.–12. oktoober

Piletid Piletilevis, Piletimaailmas ja Eesti Kontserdi kassades alates 1.06.2018
Vaata lisa: eestikontsert.ee

APLAUS_2018-suvi_Sisu_tyhi.indd 68 11.05.2018 13:49:19